

INCLUSIÓ DE MIGRANTS A TRAVÉS DEL TREBALL, P. 4

ENTENDRE VENEÇUELA, P. 16

LA GENT GRAN EN LA CRUÏLLA DE LA COVID, P. 20

MÓN RURAL, UNA MENA D'ANARQUISTES, P. 36

ACCIÓ,
FE I
INSPIRACIÓ

Salillum

5€

ACO
ACCIÓ
CATÒLICA
OBRERA

12

tardor-hivern2m20

**Esperança
Atarés:**

compromís
obrer i vida
monàstica

Per: Mirna Parra

SUMARI SALILLUM 12

3 - EDITORIAL
LLEVADORES D'UN MÓN NOU

4 ENS HI ENDINSEM
FÓRMULES COOPERATIVES
PER A DONAR FEINA A
MIGRANTS

9 - A PEU PLA
SER CREIENT ÉS EVIDENCIAR
CONTRADICCIONS QUE ENS
FAN CRÉIXER I CONSTRUIR
L'ESGLÉSIA QUE VOLEM

10 - INSPIRACIÓ
ENTREVISTA A
ESPERANÇA ATARÉS,
ABADESSA DEL MONESTIR DE
SANT PERE DE LES PUEL·LES

16 - INTERNACIONAL
ENTENENT VENEÇUELA

20 - DOSSIER
LA GENT GRAN EN LA CRUÏLLA
DE LA COVID-19

28 - L'EVANGELI ÉS VIDA
TEMPS D'ANAR A LES ARRELS
(JN 15,1-17)

30 - L'ESGLÈSIA ES MULLA
DONAR LA MÀ A LES
PERSONES SENSE LLAR I ALS
JOVES EXCLOSOS DEL SISTEMA
EDUCATIU

33 - GERMANS EN CAMÍ
L'ACO FRANCESA,
LA NOSTRA GERMANA GRAN

36 - ALTERECONOMIA
UNA MENA D'ANARQUISTES

N. 12

REVISTA D'ACCIÓ, FE I INSPIRACIÓ
TARDOR-HIVERN 2020 / 5 €

Salillum és una publicació semestral d'Acció Catòlica Obrera que informa sobre temes vinculats amb l'Església de Jesús i el món del treball i que es distribueix entre la militància, simpatitzants i subscriptors. L'opinió d'ACO la trobareu a l'editorial, la resta d'opinions seran responsabilitat de les persones entrevistades o autors dels articles.

Editor: Acció Catòlica Obrera. C/ Tapioles, 10. 08004 Barcelona. T. 93 505 86 86. www.acocat.org.

Consell de redacció: Elvira Aliaga, Joan Francisc Cànovas, Quim Cervera, Ton Clapés, Joan Manel Mayordomo, Joan Andreu Parra

Consell editorial: Sonia Herrera, Josep Pascual, Mercè Solé, Xavier Such

Col·laboradors: Gustavo Duch, Bruno Cadez, Begonya Gasch, M. Lluïsa Geronès, Dèlia Viedma

Rúbrica: Neus Forcano

Fotografia portada: Joan Andreu Parra

Fotografia contraportada: Jordi Borràs

Il·lustració: Mirna Parra

Correcció lingüística: Josep Pascual

Traducció: Helena Antó, Ignasi del Blanco, Ramon Porti, Conxi Yuste

Disseny original: David González

Maquetació: Enric Vidal

Impressió: Cevagraf, sccl

Dipòsit legal: B1782-2015

ISSN: 2385-5762

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA

Llevadores d'un món nou

La Pepa Torres, que va ser ponent a la darrera Jornada General de l'ACO, sovint dibuixa la imatge que som «llevadores» d'un món nou, persones que, amb una mirada i unes mans curoses, ajuden a donar a llum un altre paradigma de societat. I hi estem posats, de fa temps i de manera més acusada des que la pandèmia ha passat a formar part de les nostres vides. «Com a organitzacions cristianes hem de ser oxigen i alè per als més vulnerabilitzats», ens recordava aquesta religiosa del barri de Lavapiés.

I és que aquest *món nou* no és altra cosa que el Regne que el Pare vol i desitja per a totes les persones, especialment per a aquelles que estan més empobrides i maltractades per un sistema econòmic antihumà. L'aspiració a construir aquest Regne de justícia, pau, fraternitat i dignitat, ara i aquí, és allò que mou tantes i tants militants en tants i tants espais organitzats. «El Regne de Déu l'hem descobert a la xarxa de rebosts solidaris, en els veïns ajudant els que ho necessiten, en uns sanitaris i professors que es deixen la vida..., i en milers de gestos, actituds i fets», destacaven les companyes i companys de la diòcesi de Madrid en el manifest d'aquest curs.

Les persones que ens reconeixem com a cristians no som immunes al cansament i al desànim, també travessem moments de creu, de calvari (com el Mestre que ens va precedir). Alhora, al nostre voltant, veiem molts dols pel món que va morint, tant en la societat com en l'Església, que també hem d'acompanyar. I per a afrontar-ho no hi ha altra *vacuna* que, com ens recorda l'Esperança Atarés —us recomanem vivament l'entrevista que li ha fet la Mercè Solé i que trobareu a les p. 10-15—, «tornar a posar Jesús al centre, Ell ens marca el camí que hem de fer» (tinguem present el lema d'aquest curs: «Jo soc el cep veritable i vosaltres les sarments», Jn 15,5a).

Què ens hi pot ajudar? La lectura creient de la realitat, com ens va remarcar el consiliari Jordi Tres Bosch a la darrera Jornada de formació. Una lectura creient que «necessitem entrenar. No ha de ser una lectura analítica, hem de tenir presents Déu a la vida (...) i *saber reconèixer el bé i la bellesa que sembràreu en cadascú* [Oració al Creador, *Fratelli tutti*]. Un dels grans testimonis que podem donar, que certifica que mirem la realitat amb els ulls i la tendresa de Déu, és amb les nostres accions», ens va dir.

L'altra pota que ens sosté i que hem de cuidar és la comunitat: el moviment, l'entitat, la família, els companys i companyes de feina, el veïnat, els grups i associacions en què participem... «És clau la recuperació d'allò comunitari, del que és públic, del bé comú com a eix vertebrador de la nostra vida i organització social», remarcava la Pepa. I en aquest sentit, el mateix Jordi Tres ens convida a valorar els nostres grups d'ACO: «Compartir un fet, saber que els altres preguen per tu, que el grup t'ajuda a fer lectura creient de la realitat, és un tresor.» «Els cristians no tenim un món més fàcil, però ser-ho ens dona una perspectiva brillant. Tot el que fem i som, és perquè tenim Jesús i els germans al costat», continuava. Donem-ne gràcies.

FÓRMULES COOPERATIVES PER A DONAR FEINA A MIGRANTS

Per **Elvira Aliaga**

La complicada conjuntura socioeconòmica actual ha aprofundit els greus problemes d'accés a una ocupació digna que ja patíem, i són els grups socials més vulnerables els que més en pateixen les conseqüències. Entre aquests, destaca el de les persones d'origen immigrant, que el gener del 2020 representaven el 16,32% de la població total d'Espanya: 7.740.000 habitants. Les persones immigrants ocupen, en gran manera, llocs de treball en els sectors més precaritzats del mercat laboral, ocupacions de baixa qualificació i amb salaris molt per sota de la mitjana. En aquest context, cada vegada sorgeixen més iniciatives que pretenen canviar aquesta situació d'exclusió, generant llocs de treball dignes, des del respecte i la confiança en les persones.

L'exclusió social de les persones de nacionalitat extracomunitària és tres vegades superior a les d'origen espanyol, segons reflecteix l'informe FOESSA del 2019. L'exclusió afecta tots els àmbits de la vida, la taxa d'atur es duplica i la taxa de risc de pobresa es multiplica per quatre. El 2020, la situació ha empitjorat a causa de la covid-19 ja que els ingressos procedents de l'economia submergida —una font de recursos molt comú entre la població immigrant— han

disminuït un 73%. Així ho presenta l'últim informe de Càritas Barcelona *Fronteres in-visibles*, com la *irregularitat administrativa t'estronca el projecte vital*.

La recerca d'alternatives laborals que generin ocupacions dignes per als i les immigrants és una de les principals preocupacions de les organitzacions que defensen els drets d'aquestes persones i busquen millorar-ne la vida.

El model cooperatiu com a fórmula d'inclusió social

Les cooperatives tenen un paper destacat en l'àmbit de

l'Economia Social i Solidària (ESS), és a dir, en el conjunt d'iniciatives socioeconòmiques, formals o informals, individuals o col·lectives, que donen prioritats a la satisfacció de les necessitats de les persones per sobre del lucre. En l'última Fira d'Economia Social de Catalunya, celebrada el mes de novembre passat, es van presentar algunes iniciatives que aposten per aquest model empresarial per contribuir a la inclusió social de població immigrant mitjançant la generació de llocs de treball en condicions dignes, el foment de l'esperit emprenedor i la generació de riquesa en la societat.

Foessa explica que l'exclusió social en les persones migrants és tres vegades superior a les d'origen espanyol. Foto: Mingo Venero / Càritas Barcelona

El sistema d'emissió de cites a comissaria per emetre la TIE (Targeta d'Identitat d'Estranger) està col·lapsat.
Foto: Mingo Venero / Càritas Barcelona

Diomcoop és una cooperativa d'inserció: «La idea és entrar, formar-nos, aconseguir papers i entrar en una empresa convencional (o cooperativa), per a deixar pas a altres», explica Marie Faye.

Una d'aquestes iniciatives és Diomcoop, un projecte que va cridar molt l'atenció fa tres anys quan va arrencar a Barcelona perquè va néixer en l'entorn dels *manters* —joves subsaharians que venen al carrer— amb el suport de l'administració pública municipal i un grup d'entitats socials. És una cooperativa d'inserció que té per objecte donar resposta a les necessitats d'inclusió social i laboral de persones immigrants en situació de vulnerabilitat. Marie Faye, d'origen senegalès i actual presidenta de l'entitat, explica que mantenir un projecte d'aquest tipus és un procés difícil que implica la formació i l'apoderament de les persones sòcies, un acompanyament tècnic professional i una capacitat d'adaptabilitat molt gran. Després de tres anys de treball, Diomcoop s'ha diversificat i ara ofereix diferents serveis (logística, neteja, gastronomia, etc.) i productes, com una marca de roba. El model té forma de cadena, no és piramidal, «perquè les persones que integrem el projecte som molt variades i hem d'ajudar cooperant, donant eines a la gent i confiant».

Labcoop és una cooperativa dedicada a impulsar projectes d'emprenedoria social cooperativa. Des d'aquest lloc, ▶

LA SITUACIÓ LABORAL DE LES PERSONES MIGRANTS, EN DADES

- La gran majoria dels treballadors i treballadores immigrants (75%) tenen ocupacions precaritzades: un 17% treballs de cures, un 42% altres, com ara peó de la construcció, cambrer, ajudant de cuina, peó agrícola, etc., i un 16% ocupacions obreres qualificades. Només el 25% s'ocupen en feines de serveis de qualificacions mitjanes i altes.
- L'explicació d'aquesta segregació laboral no pot buscar-se en el capital humà, ja que els nivells de formació de la població migrant són alts i només escassament més baixos que els de la població nativa.
- L'ingrés mitjà de les llars immigrants a Espanya és de 1.771 euros mensuals, enfront dels 3.297 euros mensuals de les llars espanyoles (un 46% inferior). Aquests baixos ingressos expliquen que entre un terç i la meitat dels i les immigrants es trobin en situació de pobresa i exclusió social, uns nivells que, almenys, doblen els índexs de pobresa de la població nativa.
- Al voltant del 40% de les persones immigrants que treballen tenen contractes temporals, el doble que la població espanyola. I només el 60% treballa tot l'any.
- I pel que fa a les perspectives de progrés, la gran majoria de les persones immigrants que es van ocupar en treballs elementals en arribar a Espanya hi continuen enclaustrades després de tres lustres d'estada mitjana al país

Aquestes dades provenen de l'estudi *Un arraigo sobre el alambre. La integració social de la Población de Origen Inmigrante (POI) en España*, elaborat per Càritas Espanyola i l'Institut Universitari d'Estudis sobre Migracions de la Universitat Pontifícia de Comillas, que va ser presentat el mes de setembre passat. L'estudi analitza els resultats d'una enquesta estatal duta a terme per les dues entitats per avaluar quin ha estat, en l'última dècada, el procés d'integració dels gairebé vuit milions d'habitants d'origen immigrant que viuen a Espanya. Pel que fa a la feina, aporta dades i anàlisi que expliquen la discriminació i el tracte desigual que pateixen tantes persones al nostre país pel fet de ser immigrants.

Més info: <https://www.foessa.es/blog/un-arraigo-sobre-el-alambre-la-integracion-de-la-poblacion-de-origen-inmigrante-poi-en-espana/>

Jesús García analitza, assessora i acompanya iniciatives com Diomcoop i des de la seva experiència dona algunes claus per tenir èxit: reforçar un model de negoci i un pla de viabilitat abans de crear la cooperativa; fer una bona selecció de participants i establir compromisos que puguin avaluar-se amb els socis i sòcies; comptar amb un equip de professionals especialitzats en qüestions econòmiques i tècniques; cercar aliats públics i privats; i teixir complicitats en el territori per donar resposta a les necessitats concretes més properes.

Les cooperatives permeten que les persones puguin unir les seves forces en lloc d'intentar actuar soles. Generen sentiment de pertinença, creen comunitat i estan arrelades en els territoris.

Totes aquestes iniciatives busquen transformar la realitat des de la implicació personal i l'enfortiment de les persones treballadores.

La integració a través de la formació i el treball

L'associació Maresmon és un altre tipus d'entitat dedicada a crear condicions i oportunitats per a l'ocupació digna de persones immigrants, amb projectes de formació i formació prelaboral, com el Recicla'm, dirigit a dones. A Maresmon hi ha tallers d'alfabetització, un programa per a la cura de nens i nenes i altres projectes dirigits a enfortir la cohesió social a Manlleu, que és on es troba. Les persones immigrants hi participen, sobretot, com a usuàries, encara que també assumeixen altres funcions, com

la dinamització dels projectes prelaborals i la impartició de classes d'alfabetització per part d'alguns/es joves d'origen marroquí.

Una fortalesa que destaca Aurora Colom, membre de Maresmon, és el suport i la complicitat amb l'associació de joves, nois i noies, de famílies marroquines nascuts aquí: «Viuen immersos en les dues cultures, participen en els nostres projectes i són model per a altres joves i per a les seves mares.»

L'Aurora ens explica que avaluar l'impacte que generen iniciatives com aquesta no és fàcil, però valora la gran quantitat de persones interessades a participar-hi i com les dones que passen per l'associació inicien un recorregut en el qual a poc a poc es van apoderant i tenen

accés a altres recursos que ofereix la ciutat que altrament no haurien conegut. En moltes ocasions aquestes dones fa anys que viuen aquí, ja són grans i no aconsegueixen aprendre bé l'idioma, però a Maresmon consideren que «l'objectiu de millorar la integració i la cohesió social del territori es va complint en el llarg termini».

Acollir, protegir, promoure i integrar. Potser puguin servir d'inspiració aquests quatre verbs amb què el papa Francesc resumeix quins han de ser els nostres esforços davant les persones migrants i que cita de nou a l'última encíclica *Fratelli tutti*. No deixen de ser tasques que assumeixen cada dia els projectes de creació de llocs de treball digne de cooperatives, fundacions i associacions.

A la imatge, taller de confecció tèxtil DiambaarBcn.

“ EL SOMNI DE TROBAR UNA VIDA MILLOR A EUROPA

Els països europeus van permetre la immigració perquè volien controlar el continent africà i la seva riquesa, però va arribar un moment en què la situació se'ls va escapar de les mans i van activar l'estratègia d'impedir que arribéssim, però ja era tard. Em dic Aboubacar Sidiki Kake, soc de Guinea Conakry, tinc 22 anys i escric la meua experiència per acostar la meua realitat a molts germans africans que, com jo, es van il·lusionar amb la idea de viatjar a Europa buscant un paradís i el que vam trobar va ser un continent amb llocs bells per visitar, llars aparentment boniques, cotxes, molts diners mal repartits i una convivència en què no es respecten els drets humans de les persones immigrants.

Quan era petit, al meu barri —Kakimbo—, els *blancs* estaven idealitzats i Europa era el destí a què tots volíem arribar. De manera que un inicia un viatge sense saber què es trobarà pel camí, sense saber si arribarà al seu destí, arriscant la vida al travessar el desert i creuar el mar, amb l'esperança d'arribar a Europa i construir-se una vida millor. El que troba és un lloc on ningú no es preocupa per tu, no et pregunten per què has fugit de casa teua, ni si avui has menjat o no. Els primers mesos pots tenir una mica d'ajuda social; però, quan s'acaba, aconseguir l'asil o l'arrelament social és tan difícil que només si tens la sort de treballar pots sobreviure.

Quan vaig arribar a Barcelona vaig tenir una oportunitat d'aquestes que no es poden deixar passar: vaig conèixer la Fundació BarcelonActua. Un dia vaig visitar el seu menjador per als sense-sostre i em va impactar veure la quantitat de persones que hi acudien. Vaig pensar que cadascuna viu al carrer per una raó i que, si no puc treure'ls d'aquí, almenys els dedicaré temps per parlar, compartir i riure. És irònic que un africà que està esperant regularitzar la seva situació ajudi els sense-sostre europeus.

Al meu país hi ha una dita que resumeix el joc d'Europa amb Àfrica: «No em vols veure, però sempre estàs a casa meua»: exploten el nostre continent ple de riqueses i recursos, sense respectar-nos. No necessitem ajuda humanitària, sinó accés a educació, desenvolupar les nostres cultures, cuidar els nostres boscos i els éssers vius i no enganyar-nos de venir a Europa com si això fos el paradís. ”

Des de fa uns quants mesos Aboubacar és parella lingüística del Quim Cervera, que l'ajuda a aprendre català. A Aboubacar li agrada escriure sobre la seva experiència migratòria, sobre la seva arribada a Europa i sobre què és el que ha trobat aquí. Per això li demanem un testimoni, del qual publiquem aquí un resum. Al web de l'ACO, hi podeu llegir el text sencer, tal com ell l'ha volgut compartir. La seva història ens acostarà a tots aquests germans i germanes que venen, sobretot, amb l'esperança de trobar una feina per tenir una vida millor i topen de cara amb una realitat en la qual justament això, un treball digne, és el més difícil d'aconseguir

SER CREIENT ÉS EVIDENCIAR CONTRADICCIONS QUE ENS FAN CRÉIXER I CONSTRUIR L'ESGLÉSIA QUE VOLEM

La sensibilitat davant les discriminacions i les injustícies és un valor reconegut en les religions i les comunitats creients, malgrat que comprometre's a denunciar-les suposa, sovint, una contradicció i un qüestionament de la institució que les representa.

Per a mi i per a moltes dones creients no és una contradicció ser feministes i alhora professar-nos creients. Ho és, potser, per a la institució si és que percep la crítica com a amenaça. Lluny de buscar la controvèrsia per si mateixa, les feministes creients no podem deixar d'evidenciar la discriminació i la desigualtat que continuem veient i patint en les esglésies. El convenciment que les dones catòliques estem preparades i podem predicar la paraula, interpretar els textos, ser teòlogues, líders i servidores de la comunitat, ens ve de la descoberta que hem fet de la **genealogia feminista** també, precisament, dins la tradició eclesial. Em sento compromesa en aquesta memòria col·lectiva. Una cadena de referents que ha estat i és un lligam social i espiritual entre generacions; una cadena de suports afectius, intel·lectuals i de compromís; i que ha permès la transmissió d'aquella fe subversiva que anima a viure estimant.

Les dones, als primers temps, són anomenades apòstols, predadores, benefactores, diaconesses, a les cartes de Pau i als Fets: Maria Magdalena, testimoni de la resurrecció; celebrants de la paraula en les esglésies domèstiques com Marta i Maria de Betània;

deixebles i animadores com Prisca, Febe, Júnia, entre d'altres. També l'Amma Maria a Egipte o la comunitat de Macrina la jove, germana de Basili i de Gregori de Nissa, són iniciadores del monaquisme. Del segle XII m'admira la força amb què Hildegarda de Bingen fa teologia i funda noves comunitats femenines independents dels espais de reclusió de les tàpies dels monestirs masculins. Al segle XIII, les beguines mostren que és possible una organització femenina de laiques que combina la vida en comú, l'acció social, l'estudi i la pregària. Al segle XVI, la filòsofa Marie de Gournay, editora crítica de Michel de Montaigne, ja reclamava el reconeixement del pensament de les dones i escrivia públicament que les dones havien de ser preveres si ho volien.

Faig un salt per posar de relleu aquesta nova onada de revolta global de les dones dins l'església, i és que d'ençà del 2019, la vaga de serveis a les parròquies de les catòliques alemanyes de Münster es faria viral i encomanaria un munt de dones d'arreu d'Europa a sumar-se al moviment Maria 2.0. Grups de dones catòliques i moviments eclesials s'han manifestat públicament en contra del clericalisme, del paper subordinant de les dones o del silenci i la invisibilitat a què ens tenen acostumades. És la fi del silenci, no callem més, proclama l'organització internacional VOICES OF FAITH (Veus de fe) i promou un pelegrinatge mundial a Roma per al 2022 per concretar temes i canvis que les dones volem a les esglésies. Ara,

la **Revuelta de Mujeres, Mujeres y Teología, la Red Míriam** i les plataformes d'**Alcem la veu** s'afegeixen a aquest pelegrinatge.

Tot i el tarannà obert del papa Francesc, la comissió del diaconat femení ha quedat sense resoldre; en el Sínode de l'Amazònia no es va deixar votar les dones; i en la darrera encíclica de *Fratelli tutti*, l'excusa que és una formulació de Sant Francesc d'Assís no dissimula que el missatge sembla dirigit exclusivament a la jerarquia eclesiàstica de barons —i que la reinscriu—, i no a tota l'església. La tradició cristiana m'ha ensenyat que allò que diguem de Déu és insuficient, però mai indiferent. El feminisme és polític. La mística cristiana que creu en l'emancipació de l'ésser humà i entén la transcendència com a relació amorosa que convida a la comunió i a ser església d'iguals, també és una mística política.

Neus Forcano i Aparicio és filòloga i teòloga, membre d'**Alcem la Veu**. Col·labora amb *Cristianisme i Justícia*, amb el Col·lectiu de Dones en l'Església de Barcelona, amb la revista *Iglesia Viva* i és membre de l'Associació Europea de Dones per a la Recerca Teològica (ESWTR).

ESPERANÇA ATARÉS,

ABADESSA DEL MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

Per Mercè Solé. Fotografies: Joan Andreu Parra

**«EL MOVIMENT OBRER
ÉS ON VAIG NÉIXER
COM A PERSONA»**

L'Esperança Atarés és encara avui estimada i recordada a Viladecans per la seva actuació durant la vaga de la fàbrica de gelats Camy l'any 1969, en ple franquisme. Una jove, militant de la JOC, junt amb dos capellans obrers va tenir el valor de plantar-se junt amb els seus companys davant de les injustes condicions laborals dels treballadors temporers que s'ocupaven de la càrrega i descàrrega de gelats a temperatures extremes i provocà un conflicte laboral que va obtenir una gran repercussió.

Molts dels seus antics col·legues se sorprendrien de trobar-la avui com a abadessa del monestir benedictí de Sant Pere de les Puel·les, on ens rep, encara en plena pandèmia.

Ets filla de família treballadora...

I tant! El moviment obrer és on vaig néixer com a persona. El pare era tapisser de cotxes i la mare feia les feines de casa i cuidava algun nano del nostre barri, el Guinardó. Jo vaig començar a treballar als 13 anys, abans d'acabar els estudis bàsics, com a aprenenta de modista.

De seguida vas entrar a la JOC...

Sí, a la parròquia meva hi havia Jaume Vilà de vicari i ell va fer el grup. Llavors començaves com a aspirant, en deien. A la JOC m'hi va portar més el sentit de justícia, de dignitat i dels drets humans, que no pas el religiós. A banda d'això, a la JOC vaig anar descobrint aquest Jesucrist que m'ha anat fascinant sempre i que he anat coneixent. Per això soc aquí.

La JOC et va portar a una altra mena de compromís.

Sí, al polític. Estava a Comissions Obreres, i després vam fundar un grup que es deia GOA (Grups Obrers Autònoms), una mica anarquista, que no era ben bé un partit. Tot i així, hi havia un grup de la JOC que ens reuníem, amb el Josep Maria De la Hoz Hernando i amb Esteve Vidal Pons. Tots dos van treballar a la Camy i van començar la vaga. Ens trobàvem persones de la JOC i afins, compromesos en la lluita i sempre teníem una referència a l'Evangelí.

I tot això, ara costa d'imaginar-ho, en plena clandestinitat.

A mi em van detenir el 1968. Era un 30 d'abril, llavors era presidenta de la JOC i era al local de Llúria. S'havia convocat la manifestació del Primer de Maig, que cada any es feia tot i les prohibicions. No me'n vaig poder estar i vaig anar-hi i em van detenir, per bona fe. Quan baixava per la Rambla la policia estava apallissant un noi (que jo no sabia que també era de la JOC) i els vaig demanar que deixessin de fer-ho. Van acabar emmanillant-nos a tots dos i ens van portar a comissaria. Allà vaig

conèixer la Montserrat Roig, que va arribar l'endemà. No sabia qui era i li vaig deixar una manta que m'havien portat de casa.

A la Montserrat Roig la van portar després a la Model i a mi no, perquè a l'escala on vivíem hi havia un inspector de policia i suposo que ell devia intercedir, perquè la meva germana el va anar a veure. Anys després, l'any 1984, la Montserrat Roig va venir al monestir a entrevistar una germana monja gran i es va quedar parada en trobar-me aquí. Va ser un retrobament feliç quan li vaig reclamar la manta: se'n recordava. Era una persona molt maca, oberta, compromesa amb el poble, gran periodista... Em va saber molt greu que es morís tan jove.

«A la JOC vaig anar descobrint aquest Jesucrist que m'ha anat fascinant sempre i que he anat coneixent. Per això soc aquí»

Vas passar del compromís sindical al polític en un moment que hi havia molts grups i grupets, però no semblava pas que estaven tan enemistats entre ells com ara.

Cadascun fèiem la nostra tasca. En aquest grup que estava, GOA, molt petit, gairebé tots veníem del món religiós, de moviments. Hi havia en Manuel Múrcia, famós, que havia estat a la vaga de la Walter, de l'Olivetti. El MIL (Moviment Ibèric d'Alliberament), on hi havia Salvador Puig-Antich, a qui no vaig arribar a conèixer mai, ens ajudava en les vagues. A gent nostra la van detenir, la van portar a presó. Tot sovint havíem de córrer, a les reunions sempre hi havia algú que

vigilava. Ja sabem el que és i va ser la clandestinitat. Però sempre he pensat que tenir a sobre aquest pes del franquisme ens va donar una gran força. Érem capaços de jugar-nos la vida en aquell moment. Ara sortim al carrer, fem coses i protestem, però falta aquest sentit de dignitat humana, dels treballadors, que tothom tingui el que necessita, de lluitar per la justícia. Quan ho recordo ara, era un temps feliç perquè estàvem compromesos, la nostra vida tenia un sentit fortíssim.

Quan van matar en Puig-Antich jo tenia setze anys i treballava. La meva cap ens va donar a tots una esquela que encara conservo. Per tu encara devia ser un impacte més fort.

Sí que em va sotragar molt. Sempre he tingut una fotografia seva (que va circular després que l'executessin al garrot), en el meu espai de treball, al monestir. La mort de Puig-Antich em va portar a pensar que una persona que ha viscut per un ideal, que s'ha jugat i ha donat la vida pels altres, no pot morir, per tant, sempre viurà. Vaig enllaçar aquest està viu amb el Crist ressuscitat. A partir d'aquell moment vaig mirar i mirar, vaig anar a Itàlia, perquè m'havien regalat un llibre de Carlo Carretto, *Cartas del desierto*, i tenia moltes ganes de conèixer-lo. I al mateix llibre l'autor em va dedicar: *Dio ti cerca e ti vuole tutta sua*. I aquest va ser el meu camí de recerca, el seu testament, i aquí és on estic.

El santuari de Puiggraciós per tu ha estat un lloc important, també per a molta gent de l'ACO. Però tot i això, hi ha militants de moviments que pensen que això del monestir és com una fugida, una mena de compartiment estanc. Puiggraciós, en canvi, és un lloc de trobada d'aquests dos mons. Com ho veus?

Puiggraciós és el que voldríem que fos la nostra comunitat. La petita comunitat de Puiggraciós va néixer ▶

► l'any 1973 i sempre ha format part de Sant Pere de les Puel·les, encara que físicament és al municipi del Figaró, en un paratge d'una gran bellesa. Com a abadessa aposto per mantenir-ho, tot i que ens costa molt. Hi aposto per dues raons: una és personal, vaig conèixer Sant Pere de les Puel·les i vaig fer el pas de ser benedictina després d'haver fet estada a Puiggraciós, i la segona raó és que crec que la vida monàstica ha de ser aquesta obertura on les monges i els laics puguin estar junts i participar de la vida de la comunitat. Aquí estem molt marcades per la realitat que hem viscut durant tants anys, per no dir segles (des del X). No és fàcil poder fer aquesta obertura i tinc confiança que continuarem en aquest camí. De fet, el monestir de Sant Pere és una comunitat oberta a la gent que ve. La gent que ens coneix pot veure tot el que fem. Hi ha una cosa important que us diria als laics que esteu en el món: sou vosaltres els que heu de fer de falca; si hi hagués molta gent que ens demanés coses, això tiraria endavant, aniria més ràpid. El fet que hi hagi gent que es conforma amb el que ja hi ha no fa avançar.

Puiggraciós és un lloc d'acollida i de llibertat i amb una convivència estreta amb les monges, cosa que no sempre deu ser fàcil per a la comunitat. Sempre he trobat que aquesta obertura és d'una

gran senzillesa evangèlica.

I requereix una humanitat gran per part de les germanes que hi ha. Estic molt agraïda a les germanes que hi han estat tants anys. Ara mateix, si no fos abadessa, hauria demanat per anar-hi. És el que més m'agrada, però en aquest moment em toca fer altres coses.

«**Tenir a sobre aquest pes del franquisme ens va donar una gran força. Érem capaços de jugar-nos la vida en aquell moment. La nostra vida tenia un sentit fortíssim**»

Les antenes del monestir, en la realitat

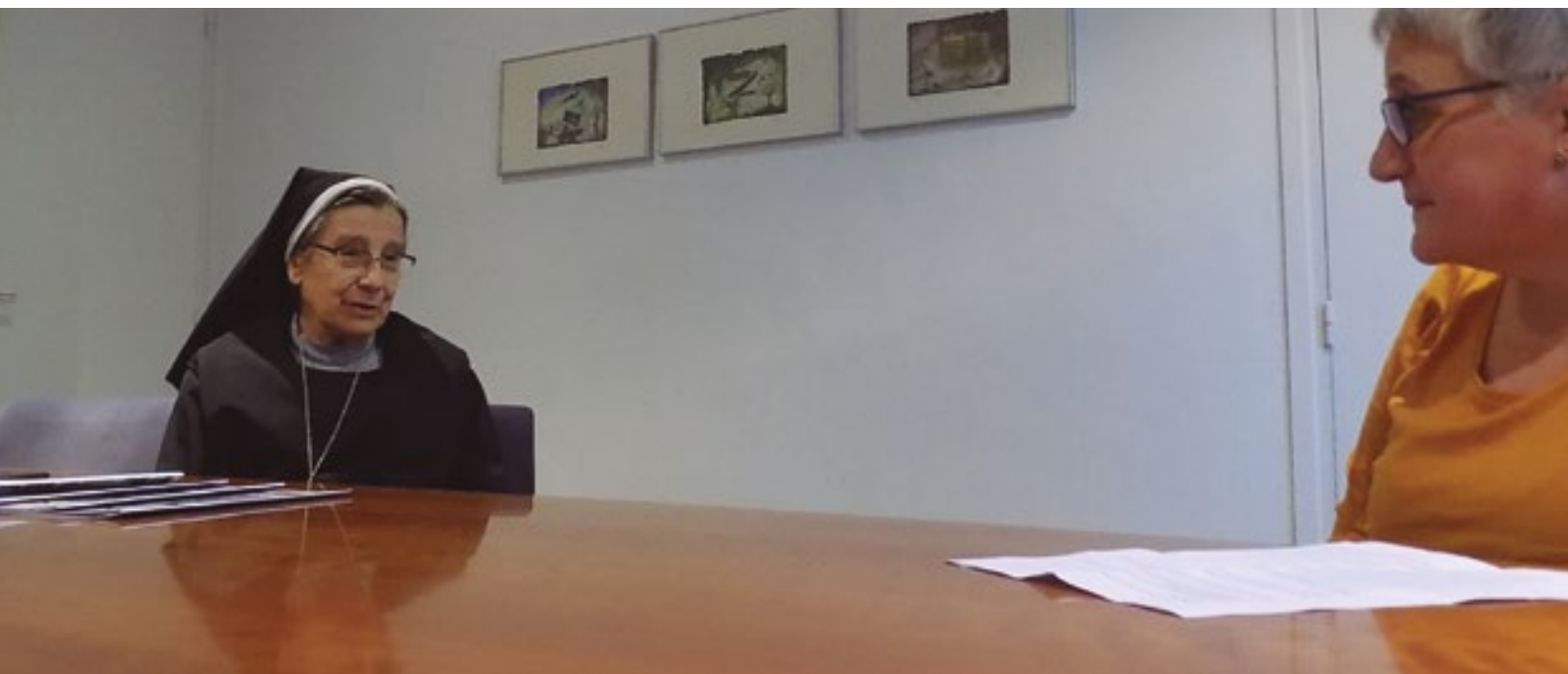
Continues vivint amb intensitat el món obrer, les causes dels treballadors, les persones en precari? El monestir té les antenes posades en aquestes realitats?

Sí, estem tot el dia tan atentes com podem a la realitat que viu la gent: les notícies, el que la gent ens ve a dir, el que parlen, el que es viu... A vegades amb la premsa, tot i que

s'ha de garbellar i això a vegades costa. Estem obertes a tot el que s'està vivint al món i aquesta realitat d'ara: d'haver de tancar coses, la gent que està en ERTO... Ens preguntem com és que els governs no fan res. D'acord que hi ha coses que no es podien preveure, però hi ha gent que s'està quedant sense res. Amb això hem de lluitar, ens hem de comprometre, no podem estar d'esquena a la gent que està patint. Els que tenen més recursos van vivint. I des d'aquí fem el que podem, a vegades col·lectes, hem fet venir gent amb diferents compromisos en camps de refugiats, a Càritas, a Acció Solidària contra l'Atur... El nostre monestir, de fa molts anys, és la seu de l'Acció dels Cristians per a l'Abolició de la Tortura (ACAT). I també s'han de dir coses, quan siguin oportunes.

En el moment de la clandestinitat i de la transició política, unia molt anar contra el franquisme. Hi va haver una gran capacitat de consens, tot i que ara és molt criticada. Ara costa molt fer un treball per a un objectiu comú, amb la consciència d'haver de renunciar a alguna cosa en bé de la col·lectivitat.

Aquest ha estat un mal de sempre, ho portem a l'ADN: cadascú vol que sobresurti allò seu, que se'l consideri. Crec que aquí falta una maduresa humana. Es tracta de lluitar pel que tenim davant i això

és el que ens ha d'unir. Ara bé, és una cosa ben humana. A l'Evangeli ja es veuen aquestes tendències: volien ser els primers ja des del començament. Ens falta humilitat, fonamentada en la vida i entendre que jo no em salvo sol. Ho diu el papa Francesc, si no estem tots junts no podem fer res.

«Una persona que ha viscut per un ideal, que s'ha jugat i ha donat la vida pels altres, no pot morir, per tant, sempre viurà»

Més enllà dels partits polítics, on he comprovat que de vegades es discuteix més el lloc que cadascú ocupa a la llista que no pas el programa, què passa a l'Església?

A mi hi ha coses de la jerarquia de l'Església que em grinyolen molt. Si estem parlant d'una Església en *sortida* i d'estar amb la gent que està patint, no els veus enlloc. Els veus en grups d'Església que fan coses, però sortir al barri, a passejar, com feia el bisbe Joan Carrera, aquest sentit de ser un més, no els hi veig i em sap molt de greu. Carrera va ser un bisbe proper i al costat de la gent. Amb tot això del *procés* no han fet cap signe i em sembla poc evangèlic perquè hi ha persones a la presó, exiliades, que estan patint. Poden haver-hi coses que no s'han fet bé per part dels polítics, segur, però és que tothom hem fet coses que no estan bé. En qualsevol cas cal ser al costat dels que estan patint. Una persona de la cúria ens va dir que pregàvem només per una part, nosaltres li vam dir que preguem per tothom, i també per ells. No canviarem la nostra manera de pregar. És una pena que no tinguem ningú que sobresurti, hi ha alguns preveres

(es compten amb els dits de les mans) que sí que estan al costat de la gent.

Com connecten la revisió de vida i la vida monàstica?

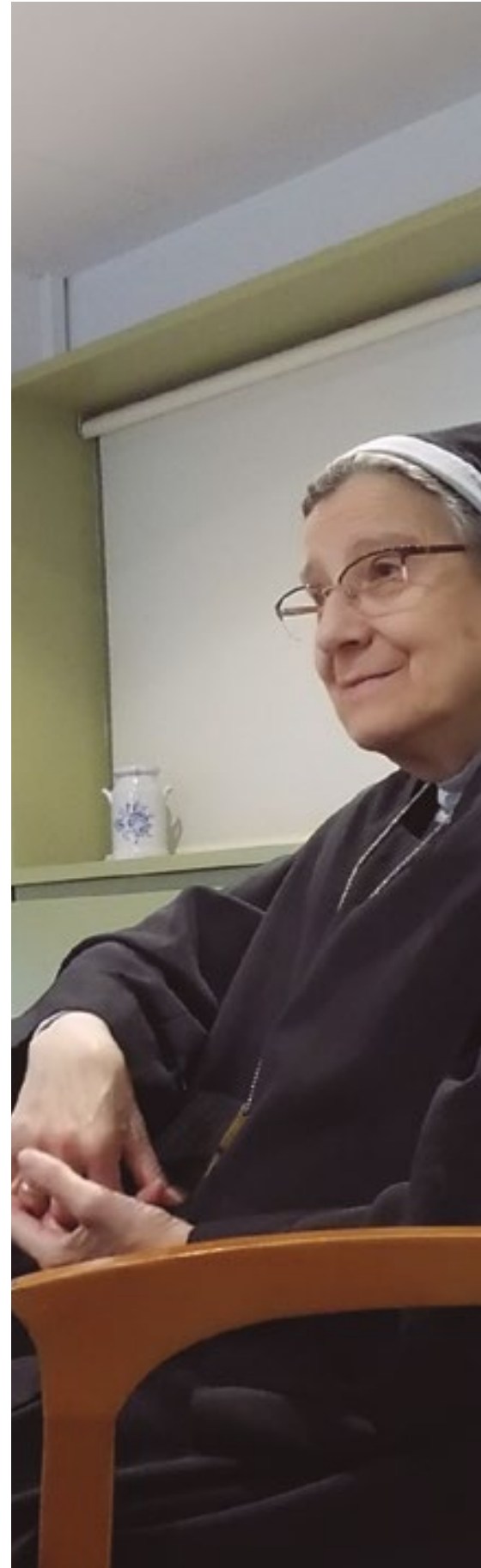
Nosaltres, a la nostra manera, també fem revisió de vida quan compartim la vida en les reunions, trobades i recessos comunitaris que fem. Normalment, quan fem un recés, partim de coses que la gent està vivint i també de fets de l'Evangeli. Diria que un moment fort és la pregària nostra del vespre, a completes, en què revises la teva vida i el dia, què has fet, si has estat evangèlica o has estat fora de la línia.

A l'Evangeli es parla de càrrega lleugera. A l'ACO que som una realitat petita, ja ens trobem amb una organització i unes estructures que a vegades ens constrenyen. Com us ho feu per viure en aquesta casa tan gran les dinou monges i amb una estructura general que suposem que també és enorme?

Aquest matí li demanava a nostre Senyor: «Dona'm que sigui confiada.» Certament, aquesta casa és un pes, una càrrega, malgrat que ens l'estimem. Hi ha idees per llogar espais, però és complicat perquè tenim el claustre al mig i no se'ns pot treure el silenci ni la nostra vida. Ho hem intentat. Ara estem ampliant l'hostatgeria, en l'espai que era l'antic noviciat. Estem vivint de les pensions de les monges i del treball al taller, que va minvant. Ens dediquem a la restauració de llibres antics. Cada vegada tenim menys entrades perquè les monges més grans van morint. L'hostatgeria podria aportar més ingressos, però amb el confinament hi ha molt poc moviment.

Això de l'església en sortida com us ho plantegeu?

Significa obertura, estar obertes. Ara fem un curs juntament amb la Fundació Vidal i Barraquer i

l'ISCREB, «Construeix la teva vida espiritual», que s'ha convertit en un màster. Els alumnes fan immersió en el monestir: dormen i fan els àpats amb nosaltres al refector, tot i que ara, per la pandèmia, s'ha tallat i es fa virtualment.

També comptem amb un grup de laics que ens ajuden molt. Hi ha molts voluntaris que venen: a l'hostatgeria, a la porteria... Tenim els Amics del monestir de Sant Pere de les Puel·les, que s'estan constituint en associació. Fem amb ells una xarxa d'estimació i amicitat.

Monges que prediquen

A diferència dels monestirs masculins, les monges heu d'estar molt dependents de la línia i l'orientació que tingui el capellà que us ve a celebrar.

Nosaltres venim de Mn. Francesc Vergés, que ja és mort i que va viure amb nosaltres, en una caseta a part, durant seixanta anys. Això ens va condicionar molt, tot i que era una persona maca, oberta, compromesa. Aquesta casa l'hem cedit a Assís, que és un centre d'acollida, fa dos anys, per a dones sense recursos o que venen del carrer. Quan, per raons de salut, Mn. Vergés va deixar de fer aquest servei no volíem lligar-nos a un sol capellà, i vam optar per una roda (els jesuïtes, el rector de la Bonanova, el bisbe Toni Vadell...): la majoria de preveres combreguen amb el que fem.

No us agradaria ser vosaltres les capellans?

I tant, n'estem convençudes! En el confinament celebràvem la Paraula, el tros que podíem fer i altres parts que normalment no es fan. Algunes monges predicàvem. «Ens podríem quedar amb això, que ens agrada més», van dir algunes. És una pena. Les dones hauríem de fer més passos i estem endarrerides en aquest sentit. Però, com ho fas això? No sé. Fer el que podem fer,

fer-ho i no escaquejar-nos. I el que no podem... Va semblar que el Papa volia fer això de les diaconesses, però la cosa ha quedat aturada.

Per mi és un error prendre com a únic punt de referència el segle I, perquè ara la situació és molt diferent i, es fes el que es fes al segle I, reclama un canvi.

Sí, és complicat, i no és l'única cosa en què caldria canviar. Avui és important que les dones dins l'Església estiguem ben formades, cosa que no hem fet prou. Podem ser feministes i hem de ser-ho, però hem de poder defensar els nostres drets en condicions d'igualtat, amb una bona formació. Anem fent aquest camí que l'Església hauria de reconèixer, tot i que a vegades ens deixen de costat.

«La vida monàstica ha de ser aquesta obertura on les monges i els laics puguin estar junts i participar de la vida de la comunitat»

L'estudi és important i la mística i l'espiritualitat, també. Només es pot tirar endavant si tu preguntes realment, la pregària ha d'anar amb nosaltres, ha de formar part de la nostra vida, i amb aquesta pregària anem avançant, perquè el Crist ens diu les coses molt clares: Ell ens dona el camí que ens va fent. La pregària és bàsica. A les monges els deia: «Ara que tenim més feina, més pregària.» Hi ha la pregària de la lectio divina, però hi ha la pregària personal en què has de callar perquè el Crist et parli. I això ha de ser cada dia. No estaria aquí si no preguntés.

Més enllà d'aquestes responsabilitats, com a dona em resulta difícil escoltar el que diuen els bisbes perquè em sento poc estimada i poc valorada. Vosaltres us sentiu valorades?

En el passat hi ha hagut gent, preveres i bisbes, que han estimat, considerat i apreciat molt la comunitat de Sant Pere. M'ho han explicat les germanes més grans. Actualment, no. També s'ha de dir que formem part d'una congregació de benedictines d'Espanya.

Santa Hildegarda?

Sí. La formem vint-i-quatre comunitats i aquesta organització ens fa més independents respecte als bisbats. Ja no tens tanta relació amb el bisbe del lloc, sinó amb l'abadessa-presidenta. És una novetat. El 2014 vam començar

«Hi ha una cosa important que us diria als laics que esteu en el món: sou vosaltres els que heu de fer de falca»

a parlar-ne les abadesses i es va aprovar el desembre del 2019. És una gran cosa aquesta de caminar soles, no dependre de ningú, només de nosaltres mateixes. Aquí hi ha un pes eclesial i podríem esdevenir un factor de canvi.

Què podem fer per ser més lliures i acollidors?

La primera, pregar. L'altra és ser capaços de viure amb humilitat amb nosaltres mateixes. No és fàcil. Saber que no tot el que jo dic, faig, penso, va a missa. Pot haver-hi una part que connecti amb els altres i una altra part que no, perquè els altres tenen una altra manera de funcionar, altres idees. La humilitat és un dels pilars de la regla de Sant Benet, ens treballem constantment aquest respecte a l'altre. No és

només educació, és més profund, la humilitat de saber que estàs amb Déu, però al mateix temps amb els altres, i que has de deixar una part teva que no té la raó i agafar la part del pròxim. Pregària i humilitat.

I una altra cosa a exercir és la fraternitat comunitària. Pensa que aquí cadascuna ve de casa seva, en el fons és deixar el teu ego, tot el que creus i agafar el de l'altre, si més no, conversar amb l'altre, parlar-ne i s'arriba a un entendre's mútuament. Això també ens costa a nosaltres.

Fa nou anys que ets abadessa, una posició diferent amb les germanes, et deuen confiar més coses. Què has descobert en l'ànima de les germanes durant aquest temps que abans no veies?

Descobreixes que l'altre té el seu món i l'has de respectar. Si hi ha una cosa que afecta la comunitat, sí que pots dir una paraula, per bé o per mal. Jo soc una més i em ve de les abadesses anteriors, la Gertrudis i la M. Lourdes. Faig d'abadessa quan ve algú, quan hi ha una entrevista com avui... Però entre totes ho fem tot.

Podries valorar el moment eclesial en què ens trobem?

La situació d'ara, sobretot després de les declaracions recents d'alguna gent de l'Església, ha fet que baixés en picat la valoració que tenien del Papa. La corrupció econòmica al Vaticà, el desastre dels abusos..., és un moment fort i dolorós, l'Església passa per un moment molt baix que no sé si podrà remuntar. L'única manera de fer-ho és que Jesucrist torni a estar al centre, si fem tot allò que Crist ens ha dit a tots els nivells (bisbes, Sant Pare, nosaltres) anirà bé: Ell és el centre i ens marca el camí que hem de fer. Això és el principal. És veritat que l'Església no és només la jerarquia, és cada persona que creu en el Crist, que viu el Crist. Hauríem de dir que l'Església som tota la gent que volem viure Jesucrist.

ENTENENT VENEÇUELA

UNA APROXIMACIÓ AL DIA A DIA DE LA CLASSE TREBALLADORA

Per Joan Andreu Parra / Fotos JOC Amèrica

Veneçuela és objecte de l'atenció informativa dels mitjans cíclicament, alternant períodes de gran activitat amb altres de silenci. A més, resulta difícil entreveure la veritat en informacions molt polaritzades sobre un país amb interessos geopolítics diversos en joc. Per posar una mica de llum a la situació, des de *Salillum* hem conversat per videoconferència en diverses sessions amb el veneçolà Luis Vargas, coordinador continental de JOC Amèrica i membre del grup promotor

del Moviment Mundial de Treballadors Cristians (MMTC) en aquell país.

D'entrada, el concepte *crisi humanitària* mereix una atenció especial per part del Luis: «La crisi humanitària és una avantsala per a legalitzar una invasió del país. És un tema molt sensible aquí i m'agradaria deixar clar que és una construcció política per deslegitimar el procés i la revolució bolivariana. Hi ha un bloqueig internacional que

origina una crisi interna.» Segons el nostre interlocutor, doncs, la crisi no seria la causa sinó «conseqüència del problema de la crisi canviària (dolarització de l'economia i hiperinflació), del bloqueig econòmic i d'una mala gestió i decisions de govern nacional en matèria econòmica».

Sobre aquesta qüestió s'ha estès el mateix Vargas al butlletí INFOR de l'MMTC de l'octubre passat: «Lescomesa contra el projecte veneçolà i contra la unitat dels

La JOC Amèrica promou trobades i debats sobre la realitat de vida i de treball dels joves treballadors i actua per millorar-la.

Protesta reclamant una educació de qualitat per a la vida i el treball, al novembre del 2016, a Guayana (Veneçuela).

pobles, va portar diversos països adeptes dels EUA i pressionats pels EUA a cancel·lar qualsevol tipus d'acord, polític i financer, i aïllar el país sotmetent-lo a una guerra econòmica i financera internacional, argumentant que la situació veneçolana era una crisi humanitària.» Tots aquests factors porten a una «asfíxia de les condicions de vida de la població al no poder tenir accés als béns i serveis» (menjar, aigua, transport, telèfon i internet, serveis i prestacions públiques), la qual cosa ocasiona «un problema intern, humanitari».

Classes populars i treballadores colpejades

D'una banda, hi ha un problema de base, que és una hiperinflació «automàtica, permanent i sistemàtica», tant pel que fa al bolívar (moneda oficial) com en el dòlar (moneda que es fa servir a la pràctica). Això comporta una devaluació intensiva dels salaris

que ha portat els treballadors mateixos «a tómer augments salarials, perquè automàticament els segueix un augment exponencial del dòlar». Davant els ínfims salaris formals (equivalents a 2 dòlars al mes), es produeix «una desbandada del sector públic. Un cas emblemàtic són els educadors amb salaris de misèria, que són una burla», explica el Luis.

«La classe treballadora està en un *resuelve* permanent, és a dir, busca pal·liatius immediats a la crisi per poder solucionar el menjar i altres qüestions fonamentals: abunden activitats d'economia informal (cobrades en dòlars) i negocis no registrats», apunta el Luis, com la revenda especulativa de productes, teletreball per a altres països... També s'apuntala l'economia quotidiana en les remeses dels migrants i els bons que el govern dona a un 80-85% de la població, però amb un efecte «pal·liatiu de baix nivell». Segons aquest jocista «això llança bona part de la classe

obrera a la pobresa extrema».

En aquestes condicions precàries ha impactat la covid-19: «La pandèmia és una preocupació de la gent, però no és la més important —assegura el Luis. La gent està bolcada a sobreviure. És cert que la pandèmia agreuja alguns elements de crisi, però realment no representa un trencament en la vida quotidiana; hi ha punts més urgents per resoldre».

Burgesies «parasitàries»

Després d'això, segons Luis Vargas, hi ha les màfies financeres tant internacionals com nacionals. I, per això, és molt crític amb els sectors interns que es beneficien d'aquesta situació: la burgesia històrica tradicional (fonamentalment financera) i l'emergent *burguesia vermella* —«pròxima a sectors militars i governamentals que tenen a la seva agenda oficial la

defensa de la sobirania nacional i la justícia social, però el seu acompliment està caracteritzat per una mena de contradiccions molt fortes amb el plantejament inicial del chavisme de refundar la pàtria amb justícia social i també violacions importants de la constitució nacional»—, totes dues amb «la mateixa lògica del parasitisme, que estan usufructuant la renda nacional del petroli».

Recordem que Veneçuela és un país productor de petroli, gairebé en règim de monoproducció, i que aquest sector aporta la part més significativa dels ingressos del país: «Aquesta dependència del petroli afecta com s'han desenvolupat les classes burgeses i obrera: la burgesa es va desenvolupar com a no productiva, vinculada a forces militars i polítiques, més a la dreta

política.» En les circumstàncies actuals es dona la paradoxa que la gasolina escasseja i que la que se subministra prové de l'Iran, que ha deixat d'estar subsidiada totalment per l'Estat.

Clarobscur de l'èxode de veneçolans

Un dels temes més presents en les informacions és la migració veneçolana a països veïns: en un país amb 30 milions d'habitants, Luis Vargas estima en 4,5 milions els que han marxat del país. A això se sumen denúncies, com la que recentment va fer en una homilia el bisbe de la diòcesi de San Cristóbal, Mario Moronta, que aquests «caminants» són víctimes de maltractaments, robatoris i extorsió per part de la Guardia Nacional, de l'Exèrcit i de la policia del país.

Luis Vargas confirma que el que diu Mons. Moronta «és molt cert» i ell també ho ha patit, tot i que és una realitat present ja abans de la crisi: «Això existeix permanentment i la crisi ha accentuat la descomposició dels aparells repressius de l'Estat a favor de l'enriquiment il·lícit, la corrupció, les màfies.» Ara bé, el Luis també posa sobre la taula l'ús polític de la migració: «En aquest flux migratori hi ha uns poders que volen beneficiar-se'n políticament. Els països receptors de la migració (Brasil, Perú, Equador i Xile), la van promoure per responsabilitzar el govern bolivarià d'una crisi que té la seva gènesi en part en el bloqueig i en part en la mala gestió pública de l'Estat.»

A més, «els migrants que arriben als països receptors no troben acollida, ni un marc jurídic, ni una

Joves carretoners del mercat Les Puces a Veneçuela, grup al qual dona suport la JOC Amèrica.

política reguladora que permeti que els migrants s'hi insereixin. Hi ha un sector important de veneçolans que treballen en el sector informal, en mercats il·legals o joves a la prostitució. I també s'observa un repunt continental de la xenofòbia, una onada racista i gairebé feixista, respecte a la recepció dels veneçolans.»

El paper de l'Església

«L'Església institucional a Veneçuela s'ha caracteritzat per tenir un discurs sistemàtic antigovern en temps de Chávez i de Maduro, el punt àlgid d'aquest perfil va ser la seva participació en el cop d'estat a Veneçuela durant el 2002; això és molt trist, perquè no representa una alternativa real enmig de la polarització. Representa moltes de les coses que hem

«TRENCA LA CADENA, NO COMPRIS EXPLOTACIÓ», DARRERA CAMPANYA DE JOC AMÈRICA

La JOC a Amèrica ha posat l'atenció en les grans corporacions tèxtils que produeixen a baix preu perquè ho fan en països on els drets humans es vulneren constantment i els empresaris propietaris d'aquesta indústria, com Amancio Ortega (Zara, Pull and Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius, Uterqüe), obtenen més guany». Entre altres qüestions denuncien que el 95% de la mà d'obra de vint-i-cinc multinacionals d'Amèrica Llatina són treballadors ocults o que les Zones Franques que produeixen indumentària per a les grans marques de moda exploten joves treballadors (jornades laborals que poden anar des de 9 fins a 16 hores), persegueixen líders sindicals i ofereixen salaris de misèria.

Des de JOC Amèrica demanen salaris i jornades dignes, Seguretat Social efectiva i la llibertat de poder organitzar-se. Es pot donar suport a la campanya i es pot seguir a les xarxes socials amb les etiquetes #TrabajoDigno, #Nomasexplotación, #RompeLaCadenaNOcompresExplotación.

LAS CADENAS DE PRODUCCIÓN ENCADENAN LAS INJUSTICIAS LABORALES.

“Luchamos contra la explotación, los salarios de miseria y la persecución a los que se organizan.”

JORNADAS CONTINENTALES DE CIBERACTIVISMO CONTRA LAS CADENAS MUNDIALES DE PRODUCCIÓN DE LA MODA

AYÚDANOS A DIFUNDIR LA VERDAD

I JORNADA 19/20/21 DE NOVIEMBRE DE 2020

II JORNADA 03/04/05 DE DICIEMBRE DE 2020

III JORNADA 17/18/19 DE DICIEMBRE DE 2020

ROMPE LA CADENA NO COMPRES EXPLOTACIÓN

CONTACTOS: [f JOCA AMERICA](#) [@JOCAMERICAS](#) [@JOCaenlinea](#) comunicacionejoca@gmail.com

qüestionat durant anys des de la JOC», assegura Luis Vargas. Això és així, segons el nostre interlocutor, perquè l'Església des dels anys 80 cap aquí «ha experimentat un descens de la gent pobra representada en les instàncies de l'Església (Pastoral Obrera, laïcat) i més presència de les classes mitjanes i altes. S'ha anat distanciant de la gent»,

conclou Vargas, que mira amb bons ulls altres episcopats «més avançats» com el del Brasil. Ara bé, el Luis valora que «hi ha institucions solidàries com les germanes compassionistes i les impulsades per jesuïtes, escolapis, claretians que fan un treball social molt profund en les comunitats, malgrat que és un treball aïllat i marginat pel clergat general».

La gent gran en la cruïlla de la covid-19

La pandèmia fa aflorar el debat de com hem de viure i ser cuidats en les últimes etapes de la vida

Els mesos de pandèmia, amb l'afectació terrible que ha tingut el coronavirus en la gent gran, sobretot la ingressada en residències, han tornat a fer aflorar amb força com haurien de ser els últims anys de la nostra vida i quina atenció hem de donar i s'ha de donar a la gent gran, amb una esperança de vida que a Espanya supera els 80 anys i que a partir d'aquesta edat ja la situa en el neologisme anomenat *quarta edat*. Tercera

i quarta edat (més grans de 65 anys) són, a més, un col·lectiu cada vegada més nombrós; a Espanya representa ja el 19% de la població segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística, INE, del 2019.

Quan una persona es jubila al voltant dels 65 anys, pot tenir en molts casos vint anys de vida per endavant, que la persona i la societat han d'afrontar en positiu: "La vellesa és un repte, no un problema", va proclamar José Augusto García Navarro, president de la Societat Espanyola de Geriatria i Gerontologia, en una taula rodona organitzada per la Comunitat de Sant'Egidio el mes

d'octubre passat a Barcelona. García Navarro advertia també que la vellesa i l'atenció que demana serà el repte social més important dels vint anys vinents.

Però hem passat mesos negres, molt negres, i mentre la pandèmia continuï activa, la gent gran serà una de les víctimes principals. En la primera onada del coronavirus, el 4% de les persones malaltes vivien en residències però van suposar el 50% dels morts, segons dades globals facilitades per Jaume Castro de la Comunitat de Sant'Egidio a la mateixa taula rodona. A Catalunya, la mortalitat a les residències s'ha situat al 32% del total, però en altres països del

primer món han arribat al 82% del total, com al Canadà, o al 58%, a Noruega.

I obrint una mica més el focus més enllà de les residències, les dades oficials a Catalunya ens diuen que del total de 12.791 persones mortes registrades a conseqüència de la covid-19 entre el 25 de febrer i el 5 d'agost, 11.345 tenien més de 70 anys. El papa Francesc, sempre atent a les realitats socials, en fa menció a l'última encíclica, *Fratelli tutti*, 19:

“Hem vist el que va passar amb les persones grans en alguns llocs del món a causa del coronavirus. No havien de morir així. Però en realitat una cosa semblant ja s'havia esdevingut a causa de les onades de calor i en altres circumstàncies: cruelment rebutjats. No advertim que aïllar els ancians i abandonar-los a càrrec d'altres sense un adequat i proper acompanyament de la família, mutila i empobreix la mateixa família”.

Dos models: atenció domiciliària o residencial

Actualment, el sistema d'atenció a la vellesa treballa amb dos models: el de l'atenció domiciliària i el residencial. Hi ha un consens generalitzat que, en la majoria dels casos i sempre que les necessitats de la persona ho permetin, l'atenció domiciliària té uns efectes més positius per a la persona. Ho defensen entitats i associacions que no tenen cap interès econòmic en aquests models, com podria ser la ja esmentada Comunitat de Sant'Egidio o els Amics de la Gent Gran. Sembla, però, que el model residencial s'ha imposat després que grans multinacionals i grups de capital de risc, només interessats en el retorn de la inversió, hagin entrat en aquest negoci que ja mou 4.500 milions d'euros a Espanya. Amb aquestes xifres s'entén que, per exemple a Catalunya, la immensa majoria de residències siguin privades, 61,3% del total de places, mentre se situen en segon lloc les privades

sense ànim de lucre vinculades al tercer sector (20,8%) i, només en tercer lloc, les públiques (17,9%), tant de la Generalitat com dels ens locals, segons dades de la mateixa Generalitat.

Aquest model residencial, a llarg termini és massa sovint insostenible econòmicament per a les famílies i també per a les administracions, però en molts casos és la solució més fàcil “perquè simplifica la vida familiar i dilueix responsabilitats”, assegura la treballadora social Gemma Muñoz, que també va participar en la taula rodona esmentada abans.

En la primera onada de la pandèmia, i a desgrat seu, les residències han patit la tempesta perfecta. Molts factors han contribuït als alts nivells de mortalitat a les residències tot i l'atenció dels treballadors dels centres, en molts casos més enllà del que és professionalment exigible, com el fet de confinar-se en les mateixes residències. ▶

Segons recull Elisa Sala, de l'Observatori de la Soledat dels Amics de la Gent Gran, "la precarietat i la manca d'atenció sanitària, així com la falta d'equips de protecció o tests per a la detecció poden ser les causes principals d'aquest desgavell, però tampoc hi ha ajudat el doble confinament dels residents, aïllats de l'exterior i en la seva habitació sense poder accedir a les zones comunes, juntament amb la prohibició de rebre visites de familiars o amics. L'única possibilitat de vincle social s'ha vist reduïda a algunes trucades i/o videoconferències".

"És un fracàs que una persona acabi ingressant en una residència i s'hauria d'activar tots els recursos perquè això no passi", assegura José Augusto García Navarro, i més quan les enquestes diuen que el 95% de la gent gran preguntada pel tema prefereix l'opció de continuar vivint a casa. La Comunitat de Sant'Egidio defensa des de fa molts anys el model de mantenir els ancians a casa, "protegits però no aïllats", assegura, en temps de pandèmia. A banda de defensar una millor comunicació i accessibilitat a les residències, opten per un model que incentivi tots els programes que fomentin l'assistència i les cures a domicili, així com les xarxes de protecció territorial, per ajudar les persones a quedar-se a casa.

"El fenomen de la institucionalització dels ancians ens fa insistir en un tema al qual Sant'Egidio es dedica des de fa anys: deixar enrere el sistema de residencialitat per passar a un conjunt de noves xarxes familiars cada vegada més urgent en un continent que envelleix, com Europa", proposa el president de Sant'Egidio, Marco Impagliazzo. Segons dades facilitades per aquesta associació, l'assistència a domicili actualment és irrisòria: només 16 hores l'any per ancià necessitat.

Precarietat laboral de les cuidadores i cuidadors professionals

Però aquesta assistència domiciliària troba altres esculls com la precarietat laboral de moltes cuidadores dedicades a la cura i companyia de la gent gran, sovint sense papers i sense contracte de cap tipus. A temps excepcionals, mesures excepcionals, i a Itàlia el govern va aprovar el mes de maig passat la regularització de 250.000 treballadors de l'àmbit agrícola, del treball domèstic i cuidadors de gent gran. "Els invisibles a partir d'avui seran més visibles", va afirmar una sindicalista celebrant la mesura. A Portugal una mesura semblant aprovada el mes de març passat va permetre regularitzar de manera urgent

totes aquelles persones que ja estaven en tràmits de fer-ho, unes 500.000 persones que gràcies a la seva regularització tindran dret a assistència sanitària i a la prestació d'atur, entre altres prestacions. A Espanya, el ministre d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, José Luis Escrivá, es va afanyar a dir al Senat: "Aquí no es donen les circumstàncies excepcionals d'Itàlia i Portugal."

El Vaticà segueix considerant que Espanya hauria de seguir el camí de Portugal i Itàlia i fer una regularització massiva d'immigrants sense papers, segons va defensar Fabio Baggio, subsecretari d'Immigrants i Refugiats de la Santa Seu, durant una trobada virtual amb responsables d'immigració de les diòcesis espanyoles: "S'han d'afavorir els canals regulars d'immigració per a no deixar ningú enrere", va dir.

Punt d'inflexió per canviar el model

Tornant als reptes de la vellesa, segons Sant'Egidio, la pandèmia de covid-19 ofereix una oportunitat de transformació del model actual, per produir un punt d'inflexió i optar per l'atenció domiciliària, en definitiva, ajudar els ancians a quedar-se a casa. Aquest model

de quedar-se a casa passaria, entre altres mesures, per oferir una millor atenció domiciliària, una combinació de prestacions de salut i serveis socials, més basat en la prevenció que en les cures paliatives, i potenciar la xarxa social amb un seguit d'intervencions comunitàries per fixar la gent gran a casa i per lluitar també pel gran mal de l'ancianitat: l'aïllament i la soledat no desitjada en un context en què, només a Catalunya, 334.000 persones més grans de 65 anys viuen soles, segons dades oficials de 2019, i a Espanya arriben gairebé als dos milions.

Diverses administracions han començat a impulsar programes que ajudin a aquesta acció comunitària, com el projecte Radars impulsat pels Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona. Tal com el seu nom indica, s'articula a través d'una xarxa de *radars* (veïns i veïnes, comerços, farmàcies i centres de salut del barri) que estan atents a la dinàmica diària de les persones grans del seu entorn i si detecten que hi pot haver algun canvi important que impliqui un risc, es posen en contacte amb Serveis Socials i es valora si cal intervenir-hi o no. Per pal·liar el sentiment de solitud d'aquestes persones, els voluntaris i voluntàries de la plataforma de seguiment telefònic de Radars els truquen de manera periòdica i estableixen una relació de confiança. Aquesta tasca es complementa amb la coordinació entre diferents recursos i entitats (casals, centres cívics, entitats de voluntariat, etc.) i amb la creació de noves iniciatives comunitàries que contribueixin a la inclusió de les persones grans al seu entorn més pròxim.

Per donar més dades a favor d'aquest arrelament a casa, Sant'Egidio assegura que una enquesta feta pel seu programa "Visca els Ancians" a 6.500

ancians beneficiaris d'aquest servei d'atenció domiciliària i comunitària a Itàlia, també implantat a Barcelona, demostra un índex de mortalitat inferior al 20% durant els mesos més durs de confinament.

Àvies i avis essencials per a famílies i societat

Més enllà de definir un nou model i millorar l'atenció, ja sigui residencial o domiciliària, la gent gran lluita per donar un missatge positiu envers el seu col·lectiu tan divers i gran però massa sovint associat a problemes i decadència. Molts dels majors de 65 anys poden viure i viuen, en molts casos, sense gaires problemes de salut fins passats els 80; es calcula que entre un 70% i un 80% són autònoms fins a arribar a aquesta edat. Són essencials com a avis cuidant-se dels néts, sovint en jornades maratonianes, i en temps de crisi sustenten econòmicament la família amb les seves pensions. També són molt presents en moltes feines de voluntariat. Càritas de Girona ha iniciat una campanya de captació de voluntaris perquè els 47% dels voluntaris actuals tenen més de 60 anys i són considerats grup de risc.

En aquesta línia, el govern de Navarra té una campanya de gent gran en positiu dins de l'estratègia d'envelliment actiu i saludable 2017-2022. Consideren que cal fomentar activament una imatge positiva de l'envelliment, adaptada a la realitat social actual, considerant-lo com un procés de la vida, i rescatar i promocionar els valors que simbolitzen, com la serenitat, l'experiència, la saviesa, el respecte, la independència o la memòria.

Novament, el Papa, a l'encíclica *Fratelli tutti* adverteix de la importància de la connexió intergeneracional i considera que la falta de contacte joves-grans

“acaba privant els joves d'aquest necessari contacte amb les seves arrels i amb una saviesa que la joventut per ella mateixa no pot assolir”(19). Amics de la Gent Gran combat l'edatisme, que no és més que la discriminació per l'edat. Parlar amb diminutius a la gent gran, donar per fet quines són les seves necessitats o donar per fet que no entenen de què parlem són tres exemples d'edatisme en què a vegades caiem fàcilment els que som una mica més joves. Aquesta associació considera que la vellesa és “una etapa d'apoderament personal i de nous projectes. És una etapa d'il·lusió. No podem permetre que defineixin la vellesa com allò que no és”.

I acabem amb Pere Casaldàliga que, anant una mica més enllà, relaciona vellesa i transcendència: “Em sembla que la vellesa és una espècie de sagrament. Tot i que perds oïda, hi sents més, perquè

escoltes la vida, no els sorolls... I compares, saps relativitzar més. A la llum de la mort, la vida adquireix un pes específic, més definitiu”.

Per saber-ne més:

Visca els ancians (Comunitat de Sant Egidio)
www.santegidio.org/pageID/30092/langID/ca/VISCA-ELS-ANCIANS.html

Amics de la Gent Gran
www.amigosdelosmayores.org/ca

Sociedad Española de Geriatria y Gerontologia
www.segg.es

Societat Catalana de Geriatria i Gerontologia
www.scgig.cat

Testimonis

Josep Sánchez Bosch i Lourdes Burzón, un matrimoni amb una vida activa i intensa, militants de l'ACO des de fa més de 50 anys, que van viure a Suïssa pels anys seixanta acompanyant els immigrants espanyols, van decidir quan rondaven els 80 anys d'anar a viure a un habitatge tutelat per a gent gran amb alguns serveis compartits, i el 2014 van fer un segon canvi per entrar ja en una residència per a gent gran. En Josep, ara amb 88 anys, ens explica la seva experiència, marcada en els últims mesos per les restriccions i estralls de la covid.

La residència

Ja teníem 80 i 82 anys i notàvem el deteriorament de la nostra salut, havíem d'anar més sovint al metge. Ja feia 10 anys que vivíem en un pis per a gent gran amb serveis de neteja, rentadora comunitària i consergeria.

La Lourdes creia que el deteriorament personal aniria a més i no volia carregar als fills, en tenim dos, la nostra cura: que si un ha d'anar a l'hospital, l'altre necessitarà ser atès i que això pot quedar resolt ingressant a la residència.

Entrem a la residència Nostra Senyora de Lourdes de Sant Just Desvern el 15 de març de 2014. Fins a la pandèmia de covid-19 les portes estaven obertes, podies sortir, anar a comprar, a la perruqueria, a la biblioteca, a la parròquia, a dinar amb la família, a reunions, sempre que a les 10 del vespre estiguéssim de retorn; també podíem anar de vacances avisant amb antelació; podíem rebre visites, també a la nostra habitació.

A partir del mes de març de 2020 tot això va canviar radicalment; ara la residència està tancada; en algun moment s'ha permès a familiars que ens vinguin a visitar, però amb moltes precaucions. Permeten que el nostre fill ens faci alguna compra, però sense tenir contacte físic amb ell; ho deixa a la porta, algú ho va a buscar, ho desinfecten i ens ho donen. Actualment, octubre de 2020, només podem sortir al jardí de la residència i si marxem per coses imprescindibles, com anar al metge, quan tornem hem de fer 10 dies de quarantena a l'habitació.

Ja des del començament, una de les coses que em desagradava més era l'hora límit de tornada a les 10 del vespre, et limita poder participar en moltes activitats.

Amb la covid, el nostre fill, adonant-se de les limitacions que hem de suportar, ens ha proposat d'anar a viure a casa seva, però amb la Lourdes no ho tenim gens clar, ja que sobretot ella creu que serem una càrrega per a ell.

La covid-19 ha fet desastres a la residència, van morir vint-i-quatre residents; de les set monges que hi havia, una va morir i les altres, excepte la superiora, van passar la malaltia; les cuidadores també van caure malaltes, excepte dues, que es van carregar de feina; l'Ajuntament i la Generalitat hi van intervenir, van fer venir l'UMI (Unidad Militar de Intervención) perquè desinfectés, i ens van confinar durant tres setmanes a l'habitació i ens hi portaven el menjar.

Des del principi de ser-hi, ens adonem que estem en una organització comunitària, els menjars no són com a casa, però són acceptables i potser més apropiats per a la nostra edat. L'organització dels menjadors i habitacions la decideixen les

monges segons el seu criteri. Nosaltres des del principi tenim la mateixa habitació, però coneixem persones que les han fet canviar diverses vegades i pateixen molt en aquests canvis.

Quan hem hagut de passar diversos dies a l'hospital, tenim la tranquil·litat que el company o la companya estan cuidats.

Estem en contacte amb molta gent, alguns amb grans problemes de salut i altres dificultats, en alguns moments ens hem d'ajudar. Així, entre altres coses, acompanyem els residents més dependents, la Lourdes cus quan es necessita, i jo també, quan m'ho demanen, amb l'ordinador faig rètols i indicacions per a la residència. Malgrat tot, valorem bastant positivament l'experiència i donem molta importància al fet de poder seguir junts tot i els problemes de salut i hospitalitzacions que hem patit.

Miky Aragón, militant de la zona Barcelona Nord

Acompanyant la vellesa de l'Anita

«Hauria d'anar al metge perquè a vegades m'oblido de les paraules»... D'això ja fa uns anys. La mare (la iaia Anita) vivia sola i quasi cada dia ens portava carmanyoles amb dinar per a casa. En aquell moment a casa érem l'Anna, en Lluc, que no tindria més de tres anys, i jo.

Vam anar al metge, i durant dos anys ens deia que no era res, fins que un dia ens deriva al neuropsicòleg. Aquest, després de diagnosticar inici de demència, va acabar dient-nos la paraula que esperàvem: ALZHEIMER. Potser després d'uns tres anys del primer moment, vam posar «nom» a un ▶

procés que encara no ha acabat. Un procés que es pot resumir així:

- de participar cada setmana a les tertúlies de «Mirada de Dona» a deixar d'assistir-hi perquè no sabia què dir;
- de ser monitora i ajudar al «Tramat de Vida» de Càritas a ser una de les iaies usuàries;
- de portar-nos carmanyoles, a rebre-les;
- d'explicar històries del seu fill a tothom a quedar callada en molts moments;
- de fer els canelons per Nadal a acompanyar-me mentre els faig;
- de riure's d'ella mateixa a passar hores plorant quan s'adona que ha perdut l'autonomia;
- de l'alegria i del somriure fàcil a una tristesa en els seus ulls;
- d'anar sempre empolainada amb les seves colònies a no saber quan està bruta.

Van passar els anys, va néixer en Gil (per ella, el petit) i mentre ell s'ha anat fent gran, la iaia s'ha fet petita. En paral·lel jo també vaig iniciar un procés de ser fill cuidat a ser fill cuidador. Un procés que mai s'acaba i segueixo fent camí i aprenent a cuidar.

Va arribar un moment que ens vam començar a sentir desbordats. El dia a dia amb nens petits sempre es complica. Acompanyar la mare es feia molt difícil, sobretot des de la distància: revisar la nevera, la neteja personal i de la casa, estar pendent de les pastilles, parlar amb la persona cuidadora. Molts vespres quan no agafava el telèfon sortia corrents a casa seva angoixat per saber com estava.

Després d'unes festes de Nadal vam veure clar que ella ja no podia

seguir sola. Necessitava algú i vam decidir anar a viure amb ella per acompanyar-la emocionalment. No sabíem cuidar, però teníem clar que podíem oferir el nostre amor i la nostra companyia.

Des de l'estiu del 2017 vivim a casa seva, al mateix barri de la Sagrera. A casa ens trobem diferents dinàmiques. L'energia infinita dels 6 anys d'en Gil, en Lluç amb 11 anys que cada cop s'apropa més a l'adolescència, l'Anita de 82 anys i amb un ritme que s'alenteix de forma inversament proporcional a la dels petits, i nosaltres dos, l'Anna i jo mateix, que compaginem feina, família, cures i militàncies.

En aquest context se'ns fa difícil acompanyar la vellesa. En un món que cada cop tot és més ràpid no tenim temps per aturar-nos i adaptar-nos al ritme de la iaia. Això ens genera moltes contradiccions en el dia a dia. Anem al parc tots junts?, es queda algú amb l'Anita o bé la deixem sola una estona? Quedem amb amics a passar al dia, i què fem amb la iaia? Sortim un cap de setmana sense la iaia? A vegades són els mateixos nens els que volen sortir sense la iaia, a vegades soc jo que necessito sortir sense la iaia i a vegades sortim plegats i ens ho passem molt bé!

No us negaré que últimament el «sense la iaia» se'm fa molt present. Ara fa uns dies va morir el pare de l'Anna de forma sobtada. Tenia 75 anys, estava més o menys bé i era molt actiu. Tenia una relació molt divertida amb els nets. El dia que va morir, en veure la mare, vaig preguntar a Déu per què no era al revés! Vaig desitjar que s'acabés ja. Que s'acabés el fet de veure que la mare no és capaç de netejar-se, no és capaç de vestir-se sola, no és capaç de vèncer la tristesa quan pren consciència del que li passa, no és capaç de tantes coses que es converteixen en una càrrega en el dia a dia...

En canvi, hi ha moments que sorgeixen capacitats que transformen la realitat. És capaç de jugar amb en Gil i ajudar-lo a abaixar el ritme inconscientment, és capaç d'explicar alguna història meva als nens quan estem sopant, és capaç de somriure i dir «m'ho he passat molt bé avui», és capaç de deixar-se acompanyar pel Lluç i per l'Anna i, sobretot, és capaç d'ensenyar-nos a abaixar el ritme i ens ensenya a fixar-nos en les coses importants.

Com veieu, se'm fa difícil compartir-vos com acompanyem la vellesa. A casa n'estem aprenent i qüestionant-nos contínuament. Ens preguntem per la dignitat del dia a dia de la mare i pel seu futur. On és aquesta dignitat? D'altra banda, acompanyant la vellesa aprenem a posar les cures en el centre de la nostra vida.

Tan sols vull acabar demanant al Pare perdó per les vegades que la ràbia i la impotència em vencen. Quan les presses del món em fan demanar a la mare coses i ritmes que no pot sostenir i quan maleeixo la mare perquè la seva malaltia m'ensenya la cara més cruel. Finalment, vull donar gràcies al Pare per posar-nos aquesta situació al mig de la nostra vida que ens està ensenyant a estimar.

Margarita Saldaña Mostajo
Religiosa de la fraternitat de Germanetes del Sagrat Cor de Carles de Foucauld, periodista i autora de *Cuidar. Relato de una aventura*. PPC Editorial, 2019

Feliços els qui tenen cura de l'altre

Fa uns quants mesos vaig estar treballant en una residència d'avis a París. Una tarda hi va arribar una

nova resident, la senyora S. Tenia 93 anys, havia caigut i ja no podia continuar vivint sola a casa seva. Una de les meves companyes, en veure que venia amb les mans encreuades al pit, li va dir tota desimbolta: «Ja veig que sou catòlica i que esteu resant.» El seu fill, que l'acompanyava, va respondre una mica molest: «La mare és com jo, només creu en el que veu.» En aquell moment vaig desitjar amb totes les meves forces que la senyora S. pogués veure en nosaltres una mica de bondat.

Des del principi, la senyora S. va manifestar una profunda amargor i un intens desig de morir: «Els vells som l'escòria de la societat», deia. La seva tristesa inconsolable i el seu sentiment de ser una «desferra» em van moure a buscar amb ella alguna esclatxa d'esperança. Li vaig proposar de passar una estona juntes cada dia perquè m'expliquéssim alguns esdeveniments del passat que ella havia viscut en primera persona i que m'interessaven. D'aquesta manera la senyora S. em va anar explicant una munt de petits i grans esdeveniments, plens d'aprenentatge per a mi, des de l'alliberament de París el 1944 fins a les tècniques d'elaboració tradicional de la perfumeria francesa.

El dia que em vaig anar a acomiadar d'ella, la senyora S. em va dir tota emocionada: «Si hi hagués més persones com vostè, segurament no em voldria morir.» En realitat, l'única cosa que jo havia fet per ella va ser acollir-la en la meua pròpia vida, no només com a «persona dependent» sinó, en primer lloc, com a «persona valuosa» a qui valia la pena conèixer, a més de tenir-ne cura.

En el fons, la senyora S. més que morir el que volia realment era existir davant algú, seguir significat alguna cosa més que les seves escases, la seva incontinença i els

seus mals. Un discurs molt estès ens porta a considerar els vells com una càrrega pesada per a la vida social i familiar. Són «passius», persones que ja no produeixen i que, a més, consumeixen molts recursos. Sense que la societat arribi a confessar-ho obertament, la gent gran s'ha convertit per a ella en éssers «in-útils» de qui convindria desprendre's, guardant les formes, al més aviat possible. Cal una mirada veritablement contracultural per a contemplar la realitat de l'envelliment i el camí cap a la mort des d'una altra perspectiva.

«Si s'accepta el gran principi dels drets que brollen del sol fet de posseir la inalienable dignitat humana, és possible acceptar el desafiament de somiar i pensar en una altra humanitat», afirma Francesc (*Fratelli tutti*, 127). Davant de la «cultura del rebuig», necessitem urgentment afinar una sensibilitat nova que ens permeti anar creant una «cultura de la cura»; una cultura conscient que la gent gran, encara que de vegades pesen, cansen i embruten, són també i sobretot una font de riquesa i aprenentatge, una afirmació de la vida.

Tenir cura implica ocupar-se de les necessitats bàsiques de les persones que l'edat o la malaltia han convertit en dependents. No obstant això, tenir cura d'algú va molt més enllà del mer «ocupar-se'n» i suposa assegurar una presència veritablement humana que possibiliti la relació, fins i tot allà on els estralls neurològics han destruït la memòria, la paraula i moltes altres facultats. Endinsar-nos en aquesta lògica, difícil però arrelada en les entranyes de la nostra condició humana, es converteix llavors en una aventura apassionant, en una veritable benaurança.

Enmig del nostre món «tancat per les ombres», els cristians estem cridats a deixar passar un

raig de llum pasqual: «Feliços els qui tenen cura de l'altre, perquè experimentaran l'alegria d'arribar fins al fons de la humanitat autèntica.»

TEMPS D'ANAR A LES ARRELS (JN 15,1-17)

Per M. Lluïsa Geronès Estrada / Il·lustració Natxy Flores

Raons familiars ens van dur en aquella ciutat devastada pels monsons, amb la gent vivint i morint als carrers. Devia tenir uns tres mesos, el bressol era un piló de fang enmig del carrer; la mare, al costat; un home em va dir cridant: fotografii i ho ensenyi al món! No vaig poder. Hi ha fotografies que sols es fan amb l'ànima. Tots els temps difícils, com ara mateix, temps de pandèmia, són temps d'anar als fonaments, a les arrels.

«Tots els temps difícils, com ara mateix, temps de pandèmia, són temps d'anar als fonaments, a les arrels»

«Jo soc el cep veritable», no parla un cep qualsevol. No està sol aquest cep, té un Pare, que és el vinyater, talla les sarments que no donen fruit, neteja les que en donen, perquè fructifiquin encara més. El marc acaba de ser plantejat: estem en una vinya. Aquest netejar les sarments ens inquieta. Potser per això, tot seguit, Jesús diu: «Vosaltres ja sou nets» (15, 3). Però, com hem estat netejats? És «gràcies a la paraula que us he comunicat» (15,3).

Jesús segueix parlant, com podrem vetllar per aquesta netedat? El primer consell que ens dona: «Estigueu en mi, com jo estic en vosaltres» (15,4). Aquest «en» obre tot un món. Es tracta d'estar inserits en Jesús, si habitem en ell, ell habitarà en nosaltres. Per explicar-ho bé posa la imatge de la sarment i el cep, una sarment sola mor, no dona fruit. I nosaltres, com en donarem?

Ens ha explicat qui és ell i qui som nosaltres, formem part d'aquest cep, en som un fragment, per això ell ens pot donar vida. No és tan fàcil mantenir aquesta unió enmig dels problemes del viure quotidià.

Llavors, Jesús diu unes paraules que ja indiquen un lligam: «Tal com el Pare m'estima, també jo us estimo a vosaltres». Tenim la clau de la relació: hem estat objectes de l'amor, Jesús i nosaltres. És una qüestió d'amor, d'algú que es va saber estimat, somniat profundament, i això el va fer dur aquest amor cap als altres. Jesús ens estima, perquè va descobrir com n'era d'estimat. No és un amor abstracte que ve d'un ésser eteri, sinó de Jesús, que segurament forma part dels paisatges de la nostra vida des de fa temps, el Jesús nascut a Betlem, crescut a Natzaret, el Jesús dels camins, el Jesús dels amics i de la creu. Una història que coneixem, és aquest Jesús que ens estima i que ens demana que ens mantinguem en aquest amor (15,9).

Per estar junts ens dona pistes: guardar els manaments(15,10), estimar-se els uns als altres, tal com ha fet ell (15,12), donar la vida (15,13)..., ens està parlant d'una experiència d'amor i de servei: ajupir-se i rentar peus.

«Es tracta d'estar inserits en Jesús, si habitem en ell, ell habitarà en nosaltres»

Aquest amor de Jesús no és un amor que ens hàgim guanyat fent qui sap què, és un amor que se'ns ha avançat abans que fóssim res, cal saber que: «No m'heu escollit vosaltres a mi; soc jo qui us he escollit a vosaltres i us he confiat la missió d'anar pertot arreu i donar fruit, i un fruit que duri per sempre» (15,16). Va ser ell qui se'ns va avançar i ens va escollir. Aquest amor és una missió, anar pel món i donar fruit. No tinguem por, que no estarem sols: «Tot allò que demanareu al Pare en nom meu, ell us ho concedirà» (15,16).

Haviem començat parlant d'un cep i d'un vinyater, després s'hi van afegir les sarments, unes donaven fruit i vivien, d'altres, seques, eren tallades. Nosaltres llegíem la història i no podíem

evitar dir-nos: nosaltres qui som? I Jesús ens ho explica. Som les sarments; si volem viure, hem d'empeltar-nos. L'amor ens unirà. El camí per mantenir l'empelt és el camí de l'alteritat, fer experiència del camí de Jesús en nosaltres, estimar i donar la vida. Sarments escollides, estimades, en missió, donar fruit, un fruit per sempre. Per més que ho puguem sentir, no hi ha solitud, som unes sarments acompanyades, només falta la confiança de saber demanar al vinyater, al Pare.

«Sarments escollides,
estimades, en missió,
donar fruit, un fruit
per sempre»

D'aquest fragment en podríem viure tota la vida. És una història preciosa, una història d'amor de veritat.

Potser aquestes paraules en un temps més centrat en la individualitat costin. Parlen d'un esperit comú. Just en un moment en què la vida ha quedat a l'aire, sense massa seguretats, tornen a repetir el camí de l'altre. Sens dubte: una crida a les persones que tinguin el valor d'enfrontar-se a les crues realitats, les pobreses diverses: les econòmiques, les socials, les psicològiques, les de la solitud, les de les malalties... És el pressupost que tenim per fer possible el futur. Així ha passat al llarg dels temps. Molts han fet realitat que si un queia, un altre l'aixequés. Podem girar-nos d'esquena al món, però no podrem girar-nos mai d'esquena al vinyater, ni a aquell cep que un dia ens va començar a estimar, de fet, no ens podem girar d'esquena a nosaltres mateixos, a l'essència que ens defineix.

La saba que ens nodreix està feta de justícia, de responsabilitat, de compromís... És aquella sensació interior, segons què veiem, que

L'autora és mare de família (quatre fills, entre biològics i acollits, quatre nets). Presidenta de l'Associació Àkan, de suport i acollida a persones immigrades en dificultats especialment dures, a Girona. Professora jubilada de secundària en instituts i llicenciada en filologia catalana.

ens fa sentir: no, no pot ser, i ens posa en marxa. És el raïm, el fruit, el vi, que es repeteix a cada eucaristia, perquè no oblidem, és repartir-se i aliar-se. És l'amor que té el valor d'aixecar el cap i ajudar a superar els mals que la vida i el món provoquen. No estem sols, el vinyater hi és sempre. Només cal la humilitat de la sarment que aixeca els ulls, prega, explica, confia i treballa. No és un missatge ambigu, és un missatge directe, clar i, realment, quina sort de poder viure en aquesta beneïda vinya!

DONAR LA MÀ A LES PERSONES SENSE LLAR I ALS JOVES EXCLOSOS DEL SISTEMA EDUCATIU

APROXIMACIÓ ALS PROJECTES QUE HAN REBUT L'APORTACIÓ SOLIDÀRIA DE L'ACO DEL CURS PASSAT

**ACOLLIR,
ACOMPANYAR,
RECUPERAR I
CREAR VINCLES
DES DE LA CRUESA I
VULNERABILITAT DE
LES PERSONES QUE
VIUEN AL CARRER**

Per Dèlia Viedma

El projecte *Sense Llar* de Càritas de Sant Francesc d'Assís de Bellavista (les Franqueses del Vallès) va néixer fa cinc anys. Davant l'augment de persones vivint al carrer, un grup de voluntàries sensibilitzades per aquesta realitat, acompanyades pel nostre rector, Josep Baena, vam elaborar un projecte i ens vam posar en marxa. Aquest projecte inclou a més de les Franqueses els municipis veïns

de Granollers i Canovelles, ja que les tres poblacions es toquen i les persones sense llar es mouen per totes tres.

Acompanyem persones que estan soles i que, per diversos motius, viuen al carrer o estan a punt d'anar-hi a parar (sense feina i sense ingressos, immigrants sense documentació, amb malalties mentals i altres, addiccions...). Intentem donar la possibilitat de fer camí per a la seva recuperació. Des de la nostra pobresa i humilitat (som un projecte petit i amb pocs recursos). Intentem *fer-nos càrrec* de la realitat d'aquestes persones, *carregar* amb aquesta realitat amb els mitjans possibles i *encarregar-nos* que vagin refent les seves vides (*Fer-se càrrec, carregar i encarregar-se de la realitat. Full de ruta samarità per a un altre món possible*, José Laguna, Quaderns C i J, 172). Ens deixem tocar pel

Bon Samarità. Ens sentim cridats a fer-ho des de la fe en Jesucrist i la fidelitat al seu Evangeli ("portar la bona nova als pobres", Lc 4,18-19), que ens convida a fer costat a les persones que pateixen i que es troben en extrema vulnerabilitat, per tal que retrobin la dignitat de persona, filla de Déu amb els seus drets, i l'esperança d'una vida amb sentit. Per això creiem que tothom, més enllà de les seves creences, nacionalitat, malalties, diversitats, és digne de sentir-se estimat, tal com Jesús ens va estimar, i de poder viure una vida amb dignitat en què estiguin cobertes les necessitats bàsiques, tant les materials com les espirituals. No podem permetre que en el segle XXI hi continuï havent persones dormint al carrer, patint violència i inseguretat, en un Estat que es declara del primer món i en el qual "se suposa" que s'hauria de vetllar pel dret de tothom a tenir

Dèlia Viedma i Julio López, que van ser entrevistats al programa 'Llevat dins la pasta' de Ràdio Estel, el 20 de novembre passat.

una llar i respectar-lo (Drets humans, Estatut, Constitució). Per poc que puguem hem d'actuar i no deixar-nos arrossegar per la tendència deshumanitzadora. Veiem que

cal estar informats globalment però que cal actuar localment.

Ens hi acompanya un treballador social de Càritas arxiprestal. Ens coordinem amb els serveis

relacionats del territori. I intentem no perdre ocasió de denunciar aquesta realitat i les causes que la provoquen.

Donem gràcies a l'ACO per la seva solidaritat!

REVISTA SOBERANIA ALIMENTARIA
BIODIVERSIDAD y culturas

Publicación de reflexión y debate desde una óptica política de soberanía alimentaria

f t i

soberaniaalimentaria.info

EL LLINDAR UNA ESCOLA DE NOVES OPORTUNITAATS

Per **Begonya Gasch**,
directora general d'El Llindar

Darrere les xifres alarmants d'abandonament escolar (pràcticament un de cada cinc joves abandona els estudis prematurament, i la majoria sense el Graduat en ESO) hi ha joves que pateixen. Fer-hi front va més enllà de la formació. Cal abordar situacions personals d'extrema fragilitat que impedeixen plantejar-se un futur. Es requereix un abordatge humanista i singular, treballar més des de la invenció que des del dèficit.

En aquest context, l'any 2004 neix El Llindar a Cornellà de Llobregat. Ens construïm per esdevenir una escola, un lloc de vida per a quatre-cents adolescents i joves que es troben exclosos del sistema educatiu i social. Els acompanyem per construir el seu projecte vital, promovent el retorn al sistema

educatiu, l'accés a la qualificació professional i la millora de l'ocupabilitat.

Des d'un inici ens va orientar la hipòtesi que aquests joves, emparats amb el diagnòstic de "bojos" i "delinqüents", estan envaïts d'un profund malestar. Aquest malestar fa d'obstacle per a consentir el seu procés d'aprenentatge? La pregunta ha anat madurant i hem anat construint respostes, començant per oferir una mirada, un espai i un temps diferents. El primer pas és que cada jove (re)connecti amb el seu desig d'aprendre.

Com a escola impulsem actuacions educatives i professionalitzadores. Apostem per entorns d'aprenentatge diversos i itineraris formatius personalitzats, de dos a quatre anys, en escenaris reals de treball i en aliança amb empreses referents del sector. Entre d'altres: imatge personal, automoció i restauració. Actualment estem explorant la fabricació digital.

El 2019 vam obrir un pis per a alumnes d'El Llindar que s'han quedat sense un lloc on viure. Amb l'ajut d'ACO hem cobert despeses de subministraments i mantenició.

Hi ha sis elements clau en la política educativa: 1) Acompanyament subjectiu; 2) Formació en alternança basada en aprendre fent; 3) Itineraris llargs, flexibles i certificats; 4) Espais de treball metodològic de l'equip docent per elaborar conjuntament un saber; 5) Treball col·laboratiu per construir amb altres (empreses, entitats, administracions...); i 6) Investigació i disseny de nous entorns d'aprenentatge.

L'èxit d'una resposta com aquesta no es pot mesurar només en xifres. Tanmateix, a grans trets podem destacar que el 75% dels joves (nois i noies) obtenen un certificat de professionalitat, el 65% segueix estudiant i el 15% entra al mercat laboral. Però darrere els percentatges hi ha joves que han (re)connectat amb el seu desig d'aprendre i, en definitiva, de viure.

Joves atesos a El Llindar

L'ACO FRANCESA, LA NOSTRA GERMANA GRAN

Per Bruno Cadez, secretari nacional responsable d'internacional

Com en moltes altres associacions, moviments i organitzacions sindicals i polítiques, la pandèmia ha complicat la vida de l'ACO. Molts equips han tingut dificultats per reunir-se i alguns no han pogut trobar-se aquest 2020. Això ens preocupa i els responsables del moviment estan tractant de proposar solucions, especialment a través de promoure videoconferències. En alguns llocs, com a Tolosa de Llenguadoc, per exemple, es va dur a terme un recés íntegrament per videoconferència i els participants van poder conversar sobre el que havien expressat i recollit durant el confinament.

Hem fet dues reunions d'àmbit nacional (consell nacional i permanent nacional) per videoconferència. Les noves tecnologies ens permeten mantenir un vincle mínim dins el moviment i aconseguir que continuï funcionant. Hem demanat als membres que respectin les directrius sanitàries i limitin els desplaçaments i els contactes. Però també som conscients que l'ús de les noves tecnologies no pot ser una solució que hagi de perdurar. Es palpa la necessitat de veritables trobades i de convivència.

En l'àmbit de l'espiritualitat, hem proposat un itinerari per a la Quaresma i un altre per a l'Advent.

Socialment, econòmicament, aquesta pandèmia ha posat sobretot de manifest les nombroses desigualtats que hi ha arreu del país. A la primavera, l'ACO va redactar una declaració en què es donava la paraula als treballadors que han estat oblidats aquests darrers anys i que ara veiem que són indispensables. Els treballadors de la salut, del comerç, del transport, els obrers industrials, els empleats... Aquesta crisi ha estat com un eco del moviment dels armilles grogues, una veu de tota una part del poble oblidada pels diferents poders.

Ara estem preocupats per l'augment de la pobresa com a conseqüència de la crisi. Els joves menors de 25 anys no tenen cap remuneració, tot i que estan, sense dubte, en la primera línia de les conseqüències de la crisi. Ens fem ressò de la crida de moltes organitzacions juvenils, inclosa la JOC (Joventut Obrera Cristiana), perquè la renda de solidaritat activa (assignada als més pobres, sense feina) s'estengui als menors de 25 anys.

Desenes de milers de llocs de treball seran suprimits en les pròximes setmanes. Molts treballadors viuen amb l'angoixa del futur pròxim per por d'acabar en la pobresa, sense feina i amb dificultats per alimentar la família. Les petites empreses no tenen més remei que suprimir llocs

de treball per sobreviure, però els grans grups empresarials, com Bosch (al sud de França) o Bridgestone o la gran distribució comercial (Auchan/Alcampo, Carrefour...) aprofiten l'ocasió per suprimir llocs de treball o tancar centres. I mentre suprimeixen llocs de treball, els grans grups i les multinacionals continuen pagant dividendes als accionistes.

Un poder més autoritari i violent

Actualment, a França, s'ha posat en marxa un important moviment social contra la violència policial. Des de fa uns quants anys, les manifestacions (armilles grogues, contra la reforma de la jubilació, per la posada en qüestió de les lleis laborals, pel canvi climàtic,

etc.) han estat objecte de violència per part de la policia. L'ús d'armes com ara les LBD (un tipus de bales de goma) o els gasos han ferit i deixat bornis moltes desenes de manifestants aquests últims anys. Com que els activistes sovint filmen aquestes accions violentes, ara un projecte de llei de seguretat vol limitar aquest dret de filmar a les manifestacions. Aquest moviment ha crescut arran de la notícia d'un nou cas de violència. Un artista negre ha estat agredit violentament per diversos agents de policia sense cap raó (excepte la de no portar mascareta). Davant l'agreujament de la crisi social, percebem la temptació del poder de mostrar-se més autoritari i violent contra els qui manifesten la seva còlera. Es podria atorgar més poder a

empreses privades de seguretat per mantenir l'ordre.

Hi ha amenaces socials importants ben presents, es tem que la reforma de la jubilació es torni a posar sobre la taula i el govern manté la voluntat de rebaixar els drets dels aturats, i això quan molts treballadors perdran la feina en les pròximes setmanes i mesos!

Davant d'aquesta situació, i mentre l'esquerra i els ecologistes estan dividits, pensem que l'ACO ha de ser més que mai una paraula d'esperança. Ja tenim en perspectiva la Trobada Nacional del 2022, que farem a Lourdes. Proposarem als equips de revisar les seves experiències i la nostra orientació ("Tira llac endins, caleu les xarxes"), tenint en compte

que hi ha dos eixos importants de referència: el món del treball que hem de retrobar i els joves.

Finalment, l'encíclica *Fratelli tutti* ha estat molt ben acollida en el món militant, més enllà dels cristians. Sens dubte, hi ha el repte per als cristians de fer sentir més aquesta veu, i, més específicament, per als moviments d'acció catòlica de mostrar una altra cara de l'Església, portadora d'esperança per al món del treball, els oprimits, els explotats.

ACO France
www.acofrance.fr

Imatges del Consell Nacional de l'ACO celebrat l'octubre passat

UNA MENA D'ANARQUISTES

Per **Gustavo Duch*** / Fotos **Cathopic.com**

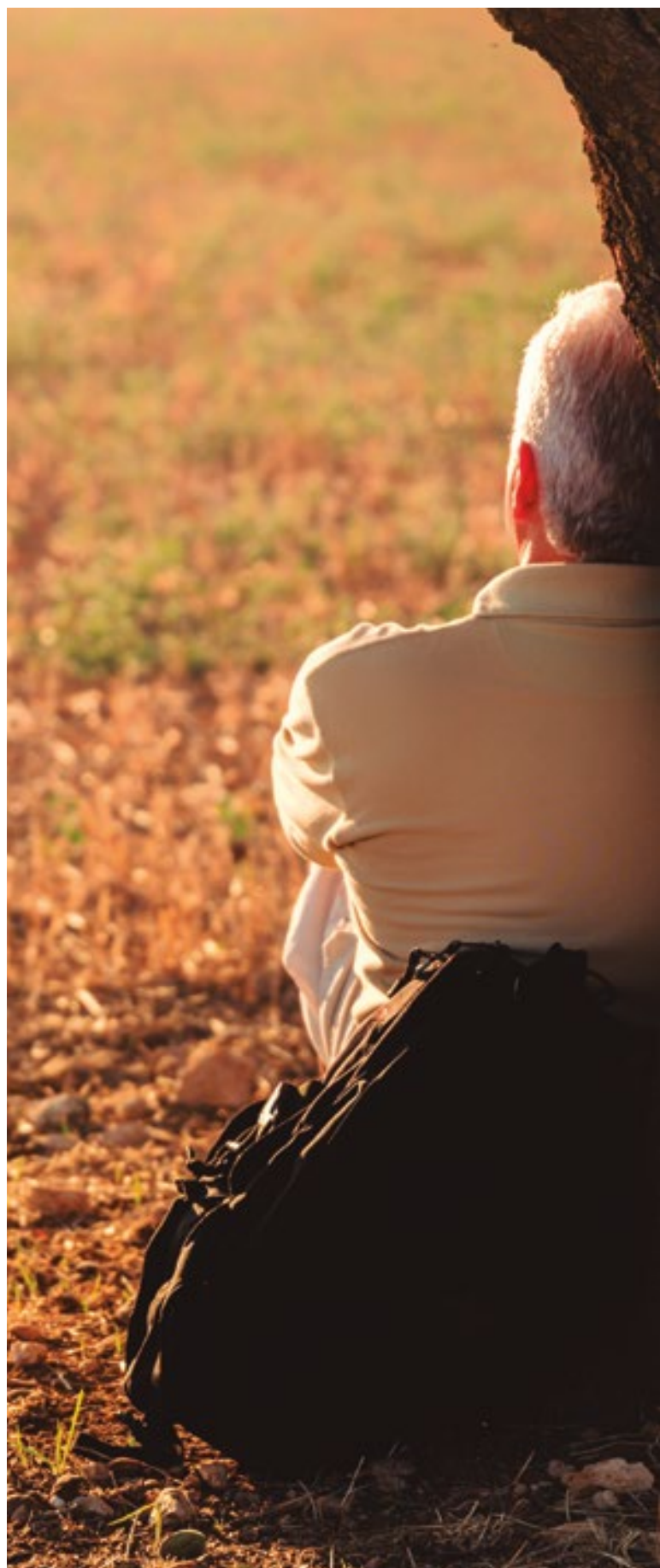
S'ha repetit moltes vegades l'exemple “la llet ve de la nevera”, però no per gastat és menys cert. Els exemples creixents sobre la ignorància de la nostra societat pel que fa a una qüestió tan vital com la nostra alimentació són innumbrables. Però aquesta realitat, afirmo, és un senyal d'un problema molt més gran. La modernitat que tant hem idolatrat —“la ideologia més hipòcrita de la humanitat”, segons l'agricultor algerià Pierre Rabhi— ha deixat de banda la nostra relació amb la natura, amb la Vida. Recordo com mesos enrere, a Benalauría, un poble de la regió muntanyenca de Ronda, Isidro, un mestre jubilat, es queixava que en els pobles de la zona els mestres i les mestres actuals ja no són població del mateix món rural, són gent de ciutat que cada dia hi van i en tornen. Per això no es va estranyar, ens va explicar el docent jubilat, quan una tarda d'estiu, passejant davant del seu antic col·legi, va veure com l'*urbanoprofessor* tenia l'alumnat fent gimnàstica a ple sol. En veure'ls suar i deshidratar-se perillosament, va recapacitar la seva decisió atlètica i els va dir: “val més que us poseu a l'ombra del desmai”. Tots li van fer cas. Tots excepte un xaval que se li va acostar i li va aclarir: “d'acord, profe, però aquest salze es diu olivera”. És a dir, d'alguna manera crec que és molt clara la relació entre ‘urbanització’ de la nostra societat i desconexió d'aquesta amb la Natura.

En una situació d'emergència, quan ens juguem el nostre futur, aquesta desconexió i aquest desconeixement es converteixen en el passaport cap a la desaparició de la civilització perquè, maldestres, superbs i urbans, estem desobeint les tres senzilles regles de la Vida a la Terra. Les explica molt bé l'ecofeminisme en tres punts.

Un, no conèixer la natura, viure ignorant entre quatre parets i diverses pantalles, és no conèixer els límits físics del planeta que els nostres avantpassats tenien objectivament assumits. Si ens haguéssim mantingut lligats a la realitat rural territorialitzada —realitat que podíem recórrer amb el nostre propi cos— sabríem que les opcions de supervivència no

passaven per l'explotació i esgotament de qualsevol racó del planeta, al contrari, cada tros de terra havia de menar-se cuidant, reproduint i preservant els recursos locals, els únics al seu abast. Dos, deslligats de la Natura se'ns oblida la nostra ecodpendència. Caminem sobre la terra amb botes militars aniquilant la resta d'éssers vius, com els cucs de terra bàsics per mantenir la fertilitat de la terra; ruixem els cultius amb pesticides que emborratxen de mort les abelles i altres insectes pol·linitzadors i posen en risc les pròximes collites; i, per descomptat, no es respecta ni el Cel, metàfora espiritual descolorida, que inundat de carboni s'escalfa fins a l'ofegament globalitzat. Tres, i finalment, el Dèficit de Ruralitat de la nostra societat és un trastorn que pretenem resoldre amb càpsules d'autosuficiència, però sense cooperació, suport mutu i solidaritat comunitària —potser la gran diferència evolutiva de l'ésser humà— només ens queda seguir confiant en aquesta religió que idolatra el déu Guardiola. Ja podem seguir engreixant aquest porquet de fang de la tauleta

de nit i suplicar-li miracles crematístics que, per portentosos que resultin, no permetran sostenir una cosa tan complexa com la Vida.

Sostinc, també, que la fi del món rural i, per tant, d'una vida en comunió amb la Natura i amb la comunitat, no ha estat un fenomen natural propi del progrés humà com ens volen fer creure. Ni tan sols, diria, va ser provocat per buidar els pobles i facilitar amb la seva mà d'obra la industrialització de l'economia. Més aviat crec que ha estat la manera d'extingir del planeta les comunitats que, vivint en petits llogarets o pobles, se situaven al marge del capitalisme. Un pla perpetrat amb una única intenció. “Anem a treure-les del seu bon viure per dur-les a la societat de consum i la dependència”, diuen explícitament les bíblies dels fons d'inversió. La imposició de l'agricultura industrial en detriment de l'agricultura camperola ha estat la millor eina per a convertir un bon nombre de cèl·lules vives sobiranes, complexes i autònomes, com són els pobles i llogarets, en un simple conjunt de masses amorfes, les grans ciutats, dependents de la mediocritat d'acumular capital.

¿I no serà —podeu pensar molts de vosaltres— que estigui exagerant en aquesta idealització rural? És cert, no oblidó moltes realitats presents en el món rural com el masclisme o el caciquisme, però mentre els imperis de la comunicació segueixin la seva croada anticamperola i antirural jo em mantindré radicalment activista i atavista, és a dir, a favor de recuperar (alguns) comportaments del passat, com em va ensenyar Marina I. Villaverde López, una noia jove de Palència obertament lliurada a la recuperació de l'ofici de pastora i l'ús de la llana. Perquè si bé la tornada al món rural que després de la pandèmia sembla que s'està posant en valor (i en venda), per la llibertat i seguretat que genera viure en petits municipis envoltats de firmament pertot arreu, l'acostament al ruralisme atàvic que defenso és aquell que pot funcionar com un pont per conduir l'ésser humà a la seva condició animal i evitar l'imminent barbàrie a què ens condueix, com diu Baudouin de Bodinat, *la raó mercantil que ha destruït completament el nostre món*.

Inconscientment, per tot això, us proposo tornar-hi. Per exemple, a l'hort, on tota pràctica és amor, un interminable desig, com les revolucions.

*Llicenciat en veterinària, promotor amb altres de Veterinaris Sense Fronteres, autor de diversos llibres i del blog Palabre-ando, en què recull els seus articles, coordinador de la revista *Soberanía Alimentaria, Biodiversidad y Culturas*.

SUBSCRIU-TE A SALILLUM

Busquem, amb humilitat, contribuir a il·luminar el món del treball i la vida, amb la mirada que Jesús proposa: humanitzant i estimant, comproment-nos amb els pobres i en situacions que ens envolten.

Salillum es publica gràcies a la col·laboració desinteressada de diverses persones que s'ocupen de redactar i corregir textos, il·lustrar i fotografiar. Els costos corresponen a la impressió i enviament.

Rebràs dues revistes a l'any

Ajudaràs a anunciar el missatge de Jesús en el món del treball

SUBSCRIPCIÓ ANUAL (2 NÚMEROS A L'ANY) / SUBSCRIU-T'HI ARA

Per a enviaments de **més d'un exemplar** o a l'**estranger**, contacta amb nosaltres

Nom	FORMES DE PAGAMENT (tria'n una)	
Cognoms	☐ > Domiciliació bancària	
NIF	Nom del titular	
Adreça	Adreça del titular	
Població	Codi postal	Banc / Caixa
Telèfon	Mòbil	Localitat
Correu electrònic	Sucursal Carrer i número	
	Feu el favor de pagar els rebuts que Acció Catòlica Obrera presenti al meu compte / llibreta	
	Signatura titular	Data
☐ Reduïda 8€ any	☐ Real 10€ any	☐ Suport 15€ any
Envia aquesta sol·licitud a Acció Catòlica Obrera, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona o escanejant-la per email a acocatalunya@gmail.com		
<small>Les dades personals que ens facilites seran incorporades a un fitxer de dades registrat a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, titularitat d'Acció Catòlica Obrera (ACO) i mantingut sota la seva responsabilitat per a enviament d'informació de l'ACO i ús administratiu i estadístic. Pots exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigint-te a l'ACO, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona, o acocatalunya@gmail.com, adjuntant fotocòpia del teu DNI o document identificatiu equivalent.</small>		
☐ Si no vols rebre informació de l'ACO, marca la següent casella:		
Codi compte		☐ > Xec nominatiu
ES		Xec nominatiu a nom d'Acció Catòlica Obrera
		☐ > Ingrés via transferència
		Si decideixes fer el teu abonament per transferència envia'ns una còpia de l'operació. Compte: Triodos Bank ES 75 1491 0001 2920 0698 4526

«Dansant amb l'esperit»

Les monges clarisses del monestir del Sant Crist de Balaguer (del segle XVII) són felices i ho demostren ballant. La dansa espiritual s'ha convertit en la seva manera de escenificar el seu agrairament i estima a l'entorn i a la comunitat. Les germanes, encapçalades per la superiora Victoria Triviño, combinen les

tasques d'enguadernació, lectura i estudi, cuina o horticultura amb els moments de pregària i de dansa. Un convent que sempre havia estat de clausura s'ha obert a través de la música i el ball espiritual.

Jordi Borràs Abelló és fotoperiodista, il·lustrador freelance i membre del Grup de Periodistes Ramon

Barnils. És reconegut pel seu treball fotogràfic sobre l'extrema dreta, el nacionalisme espanyol i sobre els vestigis de la dictadura franquista a Catalunya. Aquesta foto forma part d'una sèrie que ha publicat a *La Mira*, on és coordinador de fotografia, i que es pot consultar a www.lamira.cat/visions/1000/dansant-amb-lesperit